

112

4028-р

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені М.П. Драгоманова

ЛАБУНЕЦЬ Віктор Миколайович

УДК 378.016 : [78:159](043.3)

МЕТОДИЧНА СИСТЕМА ІНСТРУМЕНТАЛЬНО-ВИКОНАВСЬКОЇ
ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ

13.00.02 – теорія та методика музичного навчання

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
доктора педагогічних наук

Київ – 2015

НБ НПУ ім. М.П. Драгоманова

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова, Міністерство освіти і науки України, м. Київ.

Науковий консультант: доктор педагогічних наук, професор
КОЗИР Алла Володимирівна,
Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова, професор
кафедри теорії та методики музичної
освіти, хорового співу і диригування.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор,
дійсний член НАПН України
ЄВТУХ Микола Борисович,
Національна академія педагогічних наук
України, академік-секретар Відділення
Вищої освіти НАПН України;

доктор педагогічних наук, доцент
ТУРЧИН Тамара Миколаївна,
Чернігівський національний педагогічний
університет імені Т.Г.Шевченка, завідувач
кафедри теорії та методики мистецького
навчання;

доктор педагогічних наук, доцент
**УСТИМЕНКО-КОСОРІЧ Олена
Анатоліївна**,
Уманський державний університет
імені Павла Тичини, завідувач кафедри
інструментального виконавства.

Захист відбудеться “27” червня 2015 р. о 12.00 год. на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.053.08 у Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова за адресою: 01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова за адресою: 01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9.

Автореферат розісланий “26” травня 2015 р.

**Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради**

Л.І. Паньків

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Процес модернізації освітньої системи спричинив прийняття Закону України «Про вищу освіту», що спрямований на врегулювання суспільних відносин в освітній галузі, створення умов для самореалізації особистості, забезпечення потреб суспільства і держави у кваліфікованих кадрах. Сучасна вітчизняна освіта переживає період глобальних трансформацій, які зумовлені новими тенденціями в розвитку суспільства, а також динамікою науково-технічного прогресу. Високі вимоги до якості фахової підготовки учителів музики зумовлюють необхідність створення та впровадження оновленої системи інструментально-виконавської підготовки студентів інститутів мистецтв та музично-педагогічних факультетів педагогічних університетів.

Розглядаючи методичну систему інструментально-виконавської підготовки у ракурсі найвищого ступеня педагогічної творчості майбутнього вчителя музики, що забезпечує модернізацію різних ланок загальноосвітньої, мистецької освіти і сприяє розвитку сталого інтересу до опанування й впровадження в музично-педагогічну практику інноваційних технологій, звертаємо увагу на вагомість даної проблеми у сучасній мистецькій підготовці студентів. Оновлення національної традиційної системи музично-педагогічної освіти полягає, перш за все, у формуванні різнобічно розвиненої особистості майбутнього вчителя музики, здатного не лише демонструвати свої педагогічні здібності, а й презентувати прогресивний стиль педагогічної діяльності.

Загальнопедагогічний фундамент розробленої у дисертації методичної системи інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики підтверджується теоретичними концепціями, серед яких: теорія цілісного навчального процесу (Ю. Бабанський, К. Платонов, М. Сорокін та ін.); теорія оптимізації навчально-виховного процесу (Ю. Бабанський, В. Лазарев, М. Поташнік та ін.); теорія поетапного формування розумових дій (П. Гальперін, Н. Талізїна, М. Волович та ін.); теорія укрупнення дидактичних одиниць засвоєння навчального матеріалу (П. Анохін, Б. Єрднієв, П. Єрднієв та ін.); концепції програмованого та проблемного навчання (М. Гузик, В. Фірсов, В. Шаталов та ін.); концепції індивідуалізації та диференціації навчання (А. Границька, Ю. Макарова, І. Унт, В. Шадриков та ін.); концепції перспективно-випереджаючого навчання (В. Гузєєв, С. Лисенкова, І. Якиманська та ін.); концепція акмеологічного навчання (А. Деркач, Н. Гузій, А. Козир, Н. Кузьміна, В. Федоришин та ін.).

Філософські засади нововведень, розроблених у дисертації, базуються на: теорії наукового пізнання; загальній теорії систем; теорії філософської освіти; ідеалістичному та матеріалістичному напрямках у розробці нововведень; позитивістському, неопозитивістському, прагматичному, антропософському, гуманістичному напрямках; діалектико-матеріалістичному напрямі; концепціях екзистенціалізму, сцієнтизму тощо (В. Андрущенко,

В. Афанасьєв, В. Бєх, І. Блаубєрг, І. Зязюн, Г. Гайдєнко, Б. Гершунський, А. Гриданов, Е. Льєнков, М. Каган, В. Кремєнь, В. Лугай, М. Мамардашвілі, Г. Меднікова, Л. Панченко, В. Шинкарук та ін.).

Музично-педагогічні та мистецтвознавчі основи дисертації складають дослідження з методології, теорії та методики музичного навчання (Е. Абдуллін, Ю. Алїєв, О. Апраксїна, Л. Арчажнікова, Б. Асаф'єв, А. Болгарський, Л. Василенко, Н. Гуральник, О. Єременко, К. Завалко, Л. Коваль, А. Козир, Л. Кунєнко, Л. Мазель, Л. Масол, В. Медушевський, О. Михайличєнко, В. Москаленко, О. Ніколаєва, О. Олексюк, В. Орлов, О. Отїч, Г. Падалка, В. Петрушин, Г. Побережна, В. Ражніков, О. Реброва, Т. Рейзенкінд, О. Ростовський, О. Рудницька, Т. Турчин, О. Устимєнко-Косорїч, В. Федоришин, Г. Ципїн, Ю. Цагарєллі, В. Шульгіна, О. Щолокова та ін.).

Так у дослідженнях Ф. Корольова узагальнені характерні ознаки, притаманні великим системам. До таких ознак він відніс наступні: цілісність системи, взаємодія її компонентів, зв'язки та відношення, що визначають структуру системи. Музикознавці Л. Мазель та В. Медушевський також розглядали проблематику системного підходу. Л. Мазель пов'язує системний підхід із інтеграцією наук в якості цілісного охоплення складних об'єктів, що вивчаються, охоплення, що враховує взаємодію об'єкта як певної системи, із усіма його частинами, елементами, рівнями та його зовнішнім оточенням. У результаті розгляду науково-теоретичних джерел у цілому нами конкретизовано характерні ознаки системного підходу, а саме: наявність достатньої кількості елементів (не менше трьох); наявність відповідних зв'язків і відношень між означеними елементами; цілісність функціонування системи тощо.

Соціально-педагогічна та методична значущість зазначеної проблеми та недостатній рівень її розробленості в теоретичному та методичному аспектах зумовили вибір теми дисертаційного дослідження – *"Методична система інструментально-виконавської підготовки майбутнього вчителя музики"*.

Мета дослідження полягає у розробці, теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці методичної системи інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики.

Об'єкт дослідження – процес підготовки майбутніх учителів музики у вищих навчальних закладах освіти.

Предмет дослідження – методична система інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики.

Концепція дослідження полягає в тому, що теоретичною основою модернізації інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики виступає система ідей, смисловим стрижнем якої є парадигма актуалізації мистецького навчання з наданням переваги особистісному прочитанню музичного твору. *Методична система* інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики ґрунтується на взаємодії:

цілісного, аксіологічного, особистісного, квазідецентричного, технологічного, креативно-діяльнісного та акмеологічного підходів.

Концептуальні засади дослідження базуються на визначенні провідної ролі квазідецентричного підходу до інструментально-виконавської підготовки студентів, сутність якого ми вбачаємо в єдності та співвідношенні протилежних модальностей виконавця та автора музичного твору. Важливою властивістю такого інтрасуб'єктивного відношення у структурі майбутнього вчителя музики є «момент квазідецентрації», коли центр однієї свідомості (музиканта) переміщується до центру свідомості «іншого» (композитора), що є вкрай необхідним для художньо-образного виконання мистецьких творів. Специфічна особливість передачі художньо-музичного образу – це своєрідне синтезування загального і одиничного, типового та індивідуального, об'єктивного й суб'єктивного. Тому суб'єктивна реальність майбутнього вчителя музики (коли у фокусі свідомості знаходяться особистісні переживання від твору мистецтва), отримуючи другий центр у суб'єктивній реальності композитора (коли власна увага сконцентрована на душевному стані композитора), переходить на рівень децентрації, тобто перетворюється з «іншого» у «власне» завдяки акту емпатії. Цей перехід, а саме момент квазідецентрації, безпосередньо пов'язаний з реалізацією суб'єктивного творчого потенціалу студента у процесі інструментально-виконавської діяльності.

Усвідомлення майбутніми вчителями музики власних цілей інструментально-виконавської підготовки у співвіднесенні з потребами майбутньої професійної діяльності має стати фундаментом появи якісних прогресивних змін у навчальній діяльності. Методичними орієнтирами інструментально-виконавської підготовки майбутнього вчителя музики визначено комплекс розроблених технологічних підходів, а саме: вітагенного навчання, що базується на актуалізації життєвого досвіду особистості; інтрасуб'єктивного ставлення до виконання музичних творів; вироблення власного виконавського стилю та суттєвого впливу на аудиторію слухачів; активного використання медіазасобів у процесі інструментально-виконавської підготовки студентів; оптимізації блочно-модульної організації інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики. При цьому особливу роль відіграє вироблення студентом особистісного впливу на учнів, де практичним нововведенням у методиці музичного навчання школярів є спрямованість уваги вчителя на підсилення власного відчуття у знаходженні того, що є близьким саме цій особистості, що й має стати стимулом її творчого самовдосконалення.

Концептуальна модель дослідження базується на принципах, що охоплюють зміст ефективної інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики, а саме: гуманізації мистецької освіти; індивідуалізації інструментально-виконавської підготовки; культуровідповідності мистецького навчання; інтеграції фахових знань; особистісного усвідомлення специфіки художньо-музичної мови твору. Макромодель інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів

музики акцентована на перехід до впровадження педагогічних інновацій й представлена низкою підсистем, а саме *цільового, методологічного, навчально-розвивального, опорно-стратегічного та експертно-оцінного блоків*. Сутність впровадження методичної системи полягає у забезпеченні умов спрямованості навчального процесу на розвиток у студентів внутрішньої особистісної потреби і здатності до досягнення самореалізації в інструментально-виконавській діяльності.

У відповідності до мети дослідження були визначені такі завдання:

- проаналізувати наукову літературу з проблеми інструментально-виконавської підготовки майбутнього вчителя музики, розкрити сутність, зміст та її специфіку;

- розробити концептуальні засади методичної системи інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики, обґрунтувати педагогічні принципи;

- розробити структуру, встановити критерії, показники та рівні інструментально-виконавської підготовленості студентів інститутів мистецтв та музично-педагогічних факультетів педагогічних університетів й розробити комплексно-системну методiku їх діагностики;

- розробити педагогічні умови модернізації процесу інструментально-виконавської підготовки студентів інститутів мистецтв та музично-педагогічних факультетів педагогічних університетів;

- розробити зміст методичного забезпечення інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики, визначити перспективні тенденції її розвитку;

- експериментально перевірити ефективність розробленої методичної системи інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики;

- розробити навчально-методичний комплекс інструментально-виконавської підготовки для інститутів мистецтв та музично-педагогічних факультетів педагогічних університетів.

Методологічну основу дослідження становлять: концепція сучасної філософії освіти, зорієнтована на формування рефлексивної особистості; основні положення системного підходу як методологічного способу вивчення мистецько-педагогічних фактів, явищ, процесів; концептуальні положення теорії педагогічної праксеології, психолого-педагогічні науки з підготовки студентів; базові принципи теорії пізнання (науковість, діалектичність, об'єктивність, історизм, цілісність, взаємозв'язок та взаємозумовленість явищ та процесів дійсності тощо).

Методи дослідження. Для розв'язання поданих завдань використані загальнонаукові методи:

- аналітичний – для вивчення філософських, психолого-педагогічних, методичних та мистецтвознавчих досліджень, нормативних документів, а також реального досвіду викладачів вищих музично-педагогічних закладів з метою встановлення рівня теоретичного й практичного розв'язання проблеми;

- системний – для з'ясування сукупності елементів, що знаходяться у відношеннях та зв'язках між собою та створюють певну цілісність та єдність інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики;
- порівняльний – для виявлення процесу передумов наступності та послідовності на різних етапах становлення фахової освіти в Україні;
- узагальнення – для визначення наукового апарату дослідження, формулювання його концептуальних положень та висновків;
- структурний – для виявлення компонентної структури інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики;
- моделювання – для дослідження процесів шляхом конструювання моделі інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики, що відображає взаємозв'язки між елементами феномена;
- спостереження, обговорення, опитування, порівняння – для виявлення рівнів оволодіння студентами інструментально-виконавською підготовленістю;
- верифікаційний – для перевірки та емпіричного підтвердження теоретичних положень дослідження шляхом зіставлення їх з експериментальними результатами;
- оцінювання – для систематичного дослідження складових характеристик інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики;
- контент-аналізу – для виявлення та виміру тенденцій, які дозволили виокремити домінуючі компоненти змістовної структури поетапного формування інструментально-виконавської підготовленості майбутніх учителів професійної музики;
- експериментальний – для аналізу реального стану, відстеження динаміки, перевірки ефективності інструментально-виконавської підготовленості майбутніх учителів музики;
- статистичний – для доведення достовірності й ефективності результатів педагогічного експерименту;
- екстраполяції – для поширення висновків дослідницької роботи щодо певних аспектів проблеми на майбутній її розвиток.

Наукова новизна і теоретичне значення одержаних результатів дослідження полягає в тому, що:

- уперше розроблено парадигму квазідецентричного підходу до модернізації інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики з наданням переваги особистісному прочитанню музичного твору з своєрідним синтезуванням загального і одиничного, типового та індивідуального, об'єктивного й суб'єктивного;
- розкрито сутність, зміст і компонентну структуру інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики, визначено критерії, показники і рівні сформованості означеного феномена;
- розроблено концептуальні засади методичної системи інструментально-виконавської підготовки майбутнього вчителя музики;

- розроблено послідовність інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики, що представлена низкою підсистем, а саме: цільового, методологічного, навчально-розвивального, опорно-стратегічного та експертно-оцінного блоків;

- виявлено інноваційно-зорієнтовані педагогічні умови інструментально-виконавської підготовки студентів інститутів мистецтв педагогічних університетів;

- виявлено зміст і послідовність етапів інструментально-виконавської підготовленості майбутніх учителів музики;

- удосконалено способи керівництва художньо-творчою діяльністю школярів на основі використання студентами інноваційних засобів вітагенного навчання;

- подальшого розвитку дістало розкриття специфіки музичного мислення студентів у процесі їх інструментально-виконавської підготовки.

Практичне значення одержаних результатів визначається можливістю використання матеріалів та висновків у розробці навчальних програм, методичних розробок та рекомендацій з питань інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики для викладачів та студентів вищих закладів освіти музичного профілю різних рівнів акредитації. Практичне значення становлять: навчально-методичні посібники для викладачів, студентів й магістрів музично-педагогічних факультетів та інститутів мистецтв, розроблені методичні рекомендації щодо організації ефективної інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики. Запропонована в дисертації концептуальна модель розширює методичний апарат дослідження процесу інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики. Положення дисертаційного дослідження можна використовувати у роботі на мистецьких факультетах вищих педагогічних навчальних закладів, у музичних академіях.

Апробація результатів дослідження. Основні теоретичні та методичні положення дисертації пройшли апробацію на *міжнародних наукових конференціях*: «Ціннісні пріоритети освіти: виклики XXI століття» (Луганськ, 2011 р.); «Хорове мистецтво України та його подвижники» (Дрогобич, 2011 р.); «Педагогіка мистецтва і мистецтво педагогічної дії» (X Міжнародні педагогічно-мистецькі читання пам'яті професора О.П. Рудницької, (Київ, 2012 р.); «Сучасні стратегії університетської освіти: якісний вимір (Київ, 2012 р.); «Виконавська інтерпретація та сучасний навчальний процес» (Луганськ, 2012 р.); Актуальні проблеми психології особистості та міжособистісних взаємин (Київ, 2012 р.); «Гуманістичні орієнтири мистецької освіти» (Київ, 2013, 2015 рр.), «Современное музыкальное образование: традиции и инновации» (м. Белгород, 2013 р.); Мистецька освіта у вимірах сучасності (2014); Всеукраїнській науково-практичній конференції «VIII Культурологічні читання пам'яті Володимира Подкопаєва

«Національний мовно-культурний простір України» (Київ, 2010); Четвертій науково-практичній конференції «Формула творчості: теорія і методика мистецької освіти» (Луганськ, 2011); всеукраїнських науково-практичних конференціях: «Формування професійно успішної особистості як ключова домінанта розвитку сучасної університетської освіти» (Миколаїв, 2012); «Музична освіта України: проблеми теорії, методики, практики» (Дрогобич, 2013); на звітних науково-практичних конференціях професорсько-викладацького складу Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка та Інституту мистецтв НПУ імені М. Драгоманова.

Основні положення дослідження *впроваджено* в навчально-виховний процес Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (довідка № 07-10/1286 від 26.03.2015), Державного вищого навчального закладу «Донбаський національний університет імені Тараса Шевченка» (довідка № 08-15-237 від 30.03.2015 року), Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Ушинського (довідка №708 від 15.09. 2013 р.), Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (довідка № 17/14-118 від 15.01 2014 р.).

Вірогідність і аргументованість результатів дослідження забезпечується методологічною та теоретичною обґрунтованістю вихідних позицій дисертації; комплексним використанням методів науково-педагогічного пошуку, відповідних до об'єкта, предмета, мети та завдань дослідження; результатами кількісної та якісної експериментальної перевірки ефективності розробленої методичної системи, яка включає наукові підходи, принципи, функції, педагогічні умови, етапи їх застосування та спеціально розроблені методи; отриманими позитивними результатами, що підтверджуються статистичною обробкою даних.

Кандидатська дисертація «Педагогічне забезпечення творчої активності молодших школярів у процесі колективного народно-інструментального музикування» захищена у 1993 році. Матеріали кандидатської дисертації у тексті докторської дисертації не використовувалися.

Публікації. Основні теоретичні положення та висновки дисертаційного дослідження відображено у 72 публікаціях, з них у 2 монографіях (одна у співавторстві); 25 статей – у провідних фахових виданнях з педагогіки, 9 – у міжнародних виданнях.

Структура роботи. Дисертація складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел (525 найменувань, з них 18 – іноземними мовами). Загальний обсяг тексту дисертації – 469 сторінок, з них 401 сторінка основного тексту. Робота містить 15 таблиць, 9 рисунків, що разом з додатками становить 37 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У *вступі* обґрунтовано актуальність проблеми, визначено мету, об'єкт, предмет, завдання, методи дослідження, розроблено концепцію, розкрито методологічну основу, наукову новизну дисертаційного дослідження, практичне значення одержаних результатів, подано відомості про апробацію та впровадження результатів дисертації.

У *першому розділі* дисертації «*Теоретико-методологічні основи методичної системи інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики*» представлений філософський, психолого-педагогічний, мистецтвознавчий аналіз означеної проблеми, визначені науково-методичні підходи до інструментально-виконавської підготовки студентів.

Аналіз робіт учених Ю. Бабанського, Ф. Корольова, Б. Ломова, К. Платонова, М. Сорокіна та ін.) дозволив визначити, що система (гр. «*systema*» – складена із частин, з'єднане) – це сукупність елементів, що знаходяться у відношеннях та зв'язках між собою та створюють певну цілісність, єдність. Функціонування системи забезпечується (у певних умовах середовища) наявністю складових, що створюють взаємодію. Для системи характерно не лише наявність зв'язків та відношень між елементами, що її створюють (певна організованість), але й нерозривна єдність з середовищем, у взаємовідносинах з яким система проявляє свою цілісність. Структурний підхід передбачає вивчення складу (підсистем) та структур об'єкта. Таким чином, у нашому дослідженні під системою виступає процес методичної інструментально-виконавської підготовки майбутнього вчителя музики, що визначається як модус вищої мистецької освіти. З існуючої системи слід виокремити підсистеми, пов'язані з різними видами підготовки.

Основою методичної системи виступає діалектичний процес взаємодії педагога та студента, що розкривається у поясненні, розумінні та засвоєнні певних знань. У якості концепту тут виступає необхідність пізнання студентами основних законів та закономірностей педагогічної діяльності та на її основі створення особистісної траєкторії майбутньої музично-педагогічної роботи. Педагогічна система за Н. Кузьміною, представлена як єдність таких структурних елементів: цілей, змісту, навчання, засобів педагогічної комунікації вчителів та учнів.

Дослідження діалектичної взаємодії загальнокультурного і фахового в інструментально-виконавській підготовці майбутнього вчителя музики дозволяє уможливити визначення її функціональних позицій в системі професійної освіти, історичну логіку інституціоналізації досліджуваного феномена у вищих навчальних мистецьких закладах. Виявлення реального стану інструментально-виконавської підготовки майбутнього вчителя музики дозволило визначити основні напрямки її ефективної трансформації у навчальному процесі. Аналіз досліджень з теорії та методики музичного навчання (П. Андрейко, Л. Василенко, І. Глазунова, О. Єременко, К. Завалко, Л. Ліхницька, О. Олексюк, Г. Падалка, О. Реброва, О. Рудницька, І. Топчієва,

Ю. Цагареллі В. Федоришин, В. Шульгіна, О. Щолокова та ін.) дозволив визначити інтеграцію знань у сфері інструментальної підготовки як послідовність етапів особистісного опанування художньо-музичної мови твору і набуття досвіду її сприймання від окремих видів моносенсорних мистецтв до відчуття та розуміння складних музичних форм, що можна розглядати як показник професіоналізму, новаторського вирішення традиційних і оригінальних завдань, які значно підвищують інтерес до музичного виконавства і збільшують ефективність навчально-виховного процесу.

Інструментально-виконавська підготовка студентів інститутів мистецтв та музично-педагогічних факультетів педагогічних університетів визначається системністю та цілісністю її компонентів. Про це свідчать роботи дослідників з даної проблеми, зокрема формування навчально-пізнавальної активності студентів та формування їх музичного мислення (Н. Мозгальова та ін.); формування педагогічно-виконавської майстерності (І. Мостова та ін.); формування інструментально-виконавської навченості як засобу професійної підготовки педагога-музиканта (Л. Гусейнова та ін.).

Специфічними ознаками змісту інструментально-виконавської підготовленості майбутніх учителів музики визначено: обізнаність студентів з основними теоріями інструментального навчання; вміння аналізувати та використовувати різноманітні методи у професійній діяльності; розуміння можливостей сучасних наукових методів досліджень та володіння методиками на рівні, необхідному для вирішення практичних завдань, що постають у процесі інструментально-виконавської підготовки; оволодіння розвиненою культурою професійного мислення; підготовленість до самовдосконалення та самореалізації; розуміння основних завдань своєї професії, дисципліни, котрі визначають конкретику фахової діяльності; обізнаність із можливостями та методами застосування інноваційних технологій в інструментально-виконавській підготовці; здатність до самостійного опанування новими науково-методичними знаннями, критичне оцінювання набутого досвіду з позицій останніх досягнень науки та практики; підготовленість до самостійного використання у практичній діяльності різноманітних методик, аналізу та синтезу процесів та явищ; розвиток творчих особистісно-психологічних та професійно-педагогічних якостей та здібностей, удосконалення власного стилю інструментально-виконавської роботи.

У розділі визначено фактори, які сприяють чи перешкоджають ефективній фаховій підготовці майбутнього вчителя музики, а саме об'єктивні та суб'єктивні, що впливають на зміст мистецької освіти. Об'єктивні фактори, що спрямовані на досягнення оптимального результату, відзеркалюють потребу суспільства у нових наукових розробках; розвиток інноваційних теоретичних ідей і експериментальних досліджень. Суб'єктивні фактори складають внутрішні передумови успішної інструментально-виконавської діяльності майбутнього вчителя музики, що визначають

пріоритет тих або інших музично-педагогічних течій у розвитку освітньої сфери.

Для розгляду проблеми модернізації інструментально-виконавської підготовки майбутнього вчителя музики важливим є діалектичне розуміння взаємозв'язку філософських категорій одиничного, особливого та загального, що має особливе значення у ракурсі теоретичного та практичного розв'язання нагальних питань сучасності, співвідношення загальних закономірностей і специфічних особливостей. У педагогічних процесах інновації, які трансформуються через кваліфікацію викладача, рівень підготовки студентів й умови їхньої взаємодії завжди специфічні, особливі, що й відбиваються в методиках. Методики усвідомлюються й втілюються в досвіді, що є одиничним та неповторним. Взаємопроникнення досвіду, методики, технології їх поєднує, а особливість статусу кожної з цих категорій суб'єктів вимагає розрізнення.

Методична система інструментально-виконавської підготовленості майбутнього вчителя музики ґрунтується на концептуальних підходах до формування особистості, що відповідає сучасним запитам суспільства (врахування змін характеру суспільних відносин, досягнення науки та педагогічної практики) та специфіці означеного процесу. Визначенню основних напрямів вирішення у дисертації теоретичних та прикладних завдань сприяло окреслення методологічних засад дослідження, до яких віднесено: *цілісний* підхід, який забезпечує дослідження інструментально-виконавської підготовки майбутнього вчителя музики у взаємозалежності й взаємопов'язаності елементів, що дозволяють конструювати складно організовані об'єкти; *аксіологічний* підхід, що обумовлює спрямування змісту, форм та методів інструментально-виконавського навчання на формування ціннісних орієнтацій студентів інститутів мистецтв; *особистісний* підхід, який передбачає створення сприятливих умов для самореалізації майбутнього вчителя музики; *квазідецентричний* підхід, що актуалізує перевагу інтрасуб'єктного ставлення до виконання музичних творів; *технологічний* підхід, який забезпечує інноваційні перетворення у навчальному процесі з орієнтацією на вироблення нових знань й способів діяльності; *креативно-діяльнісний* підхід, що дозволяє передбачити вироблення у студентів умінь цілеспрямовано планувати, організовувати, регулювати, контролювати, аналізувати й оцінювати результативність творчої роботи; *акмеологічного* підходу, який акцентується на здатності особистості самостійно визначати завдання та їх реалізувати, вирішувати фахові проблеми на шляху досягнення високих результатів. Особливого значення ми надаємо квазідецентричному підходу, що посідає у методичній системі інструментально-виконавської підготовки майбутнього вчителя музики провідне місце.

У *другому розділі* «Концептуальні основи інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики» розкрито систему педагогічних принципів та концептуальний підхід до інструментально-

виконавської підготовки майбутніх учителів музики, обґрунтовано основні функції мистецької освіти.

Концептуальною основою модернізації інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики, смисловим її стрижнем є парадигма методичної зорієнтованості фахового навчання студентів. Аналіз сучасного стану розвитку мистецької освіти дозволив нам обґрунтувати основні педагогічні принципи, що забезпечують зміст ефективної інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики, а саме: гуманізації мистецької освіти; індивідуалізації інструментально-виконавської підготовки; культуровідповідності мистецького навчання; інтеграції фахових знань; особистісного усвідомлення специфіки художньо-музичної мови твору.

Принцип *гуманізації мистецької освіти*, як орієнтир на гуманістичну спрямованість професійної діяльності дозволяє інтерпретувати музичне мистецтво як форму фіксації, зберігання й передачі, насамперед, духовної спадщини людства, основна мета якого полягає в професійному й духовному становленні особистості, що знаходить у музично-педагогічному процесі систему цінностей – загальнолюдських ідей, професійно ціннісних орієнтацій і необхідних вчителю особистісних властивостей, оволодіння універсальними способами пізнання й гуманістичними технологіями педагогічної діяльності.

Принцип *індивідуалізації* інструментально-виконавської підготовки студентів передбачає створення умов для максимально вільної реалізації заданих природою здібностей та можливостей індивіда. Стрижневою рисою зазначеного процесу є підтримка особистості в її автономному духовному становленні, в творчому самовтіленні та розвитку здібностей до художньо-мистецького самовизначення.

Принцип *культуровідповідності* мистецького навчання покликаний знівелювати суперечності між освітньо-фаховими потребами студентів й вимогами суспільства до них та змінними соціальними ситуаціями. Цей принцип орієнтує мистецький навчально-виховний процес на адаптивні підходи, які б давали змогу враховувати нові культурологічні орієнтири.

Принцип *інтеграції фахових знань* є важливим для мистецької освіти, що в цілому визначає організацію її змісту. Цей принцип характеризується: наявністю органічної підстави для синтезування, актуалізації природних, об'єктивно існуючих між елементами зв'язків; гнучкістю системи структурування змісту навчання не лише за предметним або комплексним, але й проблемним підходом; якісною трансформацією результату взаємодії компонентів змісту, виникненням нового системного і цілісного утворення. У мистецькій освіті інтегративність інформації збільшує швидкість упізнання стимулів і зменшує проактивну й ретроактивну інтерференцію.

Одним із провідних педагогічних принципів нашого дослідження є принцип *особистісного усвідомлення специфіки художньо-музичної мови твору*. Цей принцип є синтетичним для сукупності особливих для кожного

виду мистецтва виражально-зображувальних засобів і прийомів створення художнього образу. Адже специфікою музично-педагогічної освіти є здатність людини мислити образами. Створення художніх образів вимагає від майбутніх учителів музики активізації художньо-образного мислення. Тому повноцінне, цілісне сприйняття світу можливе лише за умови активізації художньо-образного мислення майбутніх учителів музики. Вищезазначені принципи необхідно застосовувати не ізольовано, не позачергово, а комплексно. Обов'язкове і повне їх втілення сприяє підвищенню ефективності результатів якості мистецької освіти.

У розділі визначено концептуальний підхід до інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики, у якому означений феномен розглядається як *багатоаспектний процес, спрямований на підготовку вчителя музики, здатного до ефективного виконання мистецько-педагогічної діяльності. Для яскравого художньо-образного виконання студентами інструментальних творів необхідне синтезування загального і одиничного, типового та індивідуального, об'єктивного й суб'єктивного. Актуалізація переваги особистісного прочитання музичного твору, що базується на власних переживаннях, переходить на рівень квазідецентрації, що безпосередньо пов'язаний з реалізацією суб'єктивного творчого потенціалу студента у процесі виконавської діяльності. Інструментально-виконавська підготовленість майбутніх учителів музики має здійснюватись через педагогічну підтримку їх індивідуальної суб'єктності. До уваги беруться особистісні характеристики (мотиваційна, ціннісно-інтелектуальна, емоційно-вольова, діяльнісно-поведінкова сфери), музично-фахова зорієнтованість та ступінь сформованості музичної і педагогічної компетентності студентів.*

Концептуальний підхід до інструментально-виконавської підготовки майбутнього вчителя музики передбачає впровадження комплексу розроблених основних технологій, а саме: вітагенного навчання, що базується на актуалізації життєвого досвіду особистості; інтрасуб'єктного відношення до виконання музичних творів; вироблення власного виконавського стилю та сугестивного впливу на аудиторію слухачів; активного використання медіазасобів у процесі інструментально-виконавської підготовки студентів; оптимізації блочно-модульної організації інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики.

Музично-педагогічний процес інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики вклучає систему методів мистецького навчання, що забезпечує взаємопов'язану діяльність вчителя й учнів, спрямовану на розв'язання художньо-навчальних і художньо-виховних завдань. Інтерпретація методичної спрямованості навчально-виховного процесу відрізняється акцентуванням спільної діяльності вчителя і учнів, їх суб'єкт-суб'єктних взаємовідносин. Методи мистецького навчання і розвитку особистості у розділі класифікуються за різними ознаками.

Діяльність учителя музики розглянуто як багаторівневу, з якої можливо виокремити цілий ряд відносно самостійних функцій. Розглядаючи інструментально-виконавський процес підготовки майбутнього вчителя музики до виконання продуктивної діяльності як складову фахового мистецького навчання, нами визначено наступні функції цього процесу: світоглядно-орієнтаційну, пізнавально-адаптивну, організаційно-комунікативну, компетентісно-прогностичну, ціннісно-суб'єктну, праксеологічну, творчо-перетворювальну. Від взаємозв'язку вищеназваних функцій, на нашу думку, великою мірою залежить ефективність інструментально-виконавської підготовки майбутнього вчителя музики, морально-психологічна атмосфера на фахових заняттях та результат художньо-творчої музичної діяльності.

У *третьому розділі «Організаційно-методична система інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики»* розроблена компонентна структура, модель інструментально-виконавської підготовки майбутнього вчителя музики та педагогічні умови технологізації цього процесу у ВНЗ мистецької освіти.

Представлена концептуальна модель інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики базується на виокремленні макромоделі, котра акцентує перехід до педагогічних інновацій. Макромодель інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики представлена низкою підсистем, а саме *цільового, методологічного, навчально-розвивального, опорно-стратегічного та експертно-оцінного блоків*. Цільовий блок акцентує необхідність підпорядкування навчального процесу досягненню освітнього результату, сформульованого в термінах ключових і предметних компетенцій, які повинні забезпечити конкурентоспроможність вчителя-випускника на вітчизняному й міжнародному ринках праці. Методологічний блок інноваційної інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики закладає теоретико-методологічне підґрунтя для впровадження педагогічних інновацій, оскільки експлікує передусім його сутність. Підсистема опорно-стратегічного блоку відображає зміст інструментально-виконавської діяльності майбутнього вчителя музики, вимоги до фахівця, рівня його компетентності. Навчально-розвивальний блок концептуальної моделі актуалізує чотири складові педагогічного арсеналу фахової підготовки студентів: форми і види організації навчального процесу, форми навчальної діяльності студентів, методи організації навчальної роботи студентів, навчальні засоби. З позиції навчально-розвивального блоку моделі функції викладача в інноваційній парадигмі освіти значно відрізняються тим, що із транслятора інформації він перетворюється в наставника, менеджера-організатора процесу самонавчання, консультанта, навігатора у потоках інформації, дослідника, агента формування ціннісних орієнтацій студента. Також важливим блоком макромоделі інноваційної інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики є

експертно-оцінний блок, який розкриває специфіку організаційно-методичної системи навчання студентів за розробленою методикою.

Аналіз досліджуваного феномена в теорії та практиці інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики дозволив структурувати її відповідно до компонентного складу означеного феномена. Це дозволило нам обґрунтувати інструментально-виконавську діяльність майбутніх учителів музики як сукупність послідовних, цілеспрямованих на оновлення дій, що сприяє актуалізації нововведень в освітній простір. Цей процес має складну структуру, важливими складовими якої виступає взаємозв'язок наступних компонентів: *мотиваційно-ціннісного, компетентісно-орієнтаційного, рефлексивно-емпатійного, креативно-технологічного, проєктивно-діяльнісного.*

Мотиваційно-ціннісний компонент інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики забезпечує визначення та наповнення цілей фахової діяльності студентів особистісним смислом, що сприяє усвідомленню ними професійнозначущої мети як особистісноприйнятих мотивів музично-педагогічної діяльності. *Компетентісно-орієнтаційний* компонент інструментально-виконавської підготовки студентів зумовлений необхідністю їх підготовки до компетентного виконання функцій та завдань музично-педагогічної діяльності. Цей компонент представлений системою узагальнених, цілісних музично-педагогічних знань, що розкривають соціально значущі смисли мистецької культури і спрямовують майбутнього вчителя на проєктування пізнавальної діяльності учнів. *Рефлексивно-емпатійний* компонент інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики зумовлений тим, що суб'єктам музичної діяльності мають бути властиві рефлексивні професійно-особистісні якості, адекватні загальноприйнятим професійним цінностям. *Креативно-технологічний* компонент інструментально-виконавської підготовки студентів полягає у доборі оптимальних творчих технологій через вибір змісту, форм і методів професійної підготовки, моделей навчання, що загалом сприяє актуалізації процесу фахового самовизначення, створення можливостей для професійного зростання й самовдосконалення. Цей компонент є визначальним в оволодінні майбутніми вчителями музики творчими технологіями інструментально-виконавської діяльності. *Проєктивно-діяльнісний* компонент відображає сутність професійної підготовки учителів музики і зумовлюється цінностями і сенсом їх інноваційної інструментально-виконавської діяльності, загальною метою системи неперервної освіти, конкретними цілями і завданнями підсистем, а також рівнем розвитку теорії і практики музично-педагогічної роботи.

У розділі розроблені групи критеріїв інструментально-виконавської підготовленості майбутніх учителів музики. Критерієм мотиваційно-ціннісного компонента нами визначено *міру прояву спонукальних мотивів до інструментально-виконавської діяльності.* Критерієм компетентісно-

орієнтаційного компонента нами визначено *ступінь особистої потреби майбутнього вчителя музики в опануванні знаннями, методами і формами музично-інструментальної діяльності*, що дозволяє виміряти обізнаність студентів у сфері інноваційних форм і методів музичної освіти, інформованість і орієнтація в наукових проблемах даного напрямку. Критерієм рефлексивно-емпатійного компонента нами визначено *міру здатності майбутнього вчителя музики до рефлексивно-смыслового оцінювання педагогічних ситуацій та емпатійної корекції власних мистецьких і педагогічних дій*. Критерієм креативно-технологічного компонента нами визначено *ступінь схильності студентів до опанування інноваційними технологіями у музично-виховній роботі з учнями та здатність до створення креативного середовища для взаємного творчого збагачення суб'єктів музично-педагогічної взаємодії*. Критерієм проєктивно-діяльнісного компонента нами визначено *міру здатності студентів до творчої модифікації мистецьких дій*, дав змогу оцінити у майбутніх учителів музики ступінь спрямування до мистецько-педагогічного новаторства відповідно до контингенту учнів у процесі проходження педагогічної практики.

У відповідності до розробленої компонентної структури, критеріїв та показників інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики на основі інноваційно-технологічного підходу визначено рівневу характеристику виявлення означеного феномена в процесі підготовки студентів в інструментальному класі. Так, високий рівень передбачає яскраво виражену потребу в музично-виконавській діяльності. Студентам, які належать до даного рівня, притаманне ціннісне ставлення до професії вчителя музики, визначеність щодо роду майбутньої професійної діяльності. Середній рівень характеризується усвідомленістю спонукальних мотивів та пізнавальних інтересів. Студент має стійку, але вибіркиму мотивацію до навчання за музично-педагогічним фахом, дещо обмежене коло професійних інтересів і неоднакове ставлення до різних видів навчальної діяльності. Низький рівень характеризується малоусвідомленою мотивацією, елементарною теоретичною підготовкою, частково сформованою технічною вправністю, індиферентною емоційно-артистичною сферою, майже повною відсутністю творчої активності в процесі оволодіння інструментально-виконавськими дисциплінами.

У розділі визначено, що ефективність формування інструментально-виконавської підготовленості майбутнього вчителя музики та її теоретико-методичне обґрунтування може здійснюватись за таких основних педагогічних умов, а саме: *актуалізації життєтворчої мотивації студентів у потязі до самостійного наукового пізнання, активної професійної позиції, здатності до постійного фахового розвитку; досягнення діалогових засад у процесі творчої взаємодії в інструментальному класі; інтеграції різновидів фахової діяльності студентів, спрямованої до досягнення мети; забезпечення навчально-виховного процесу сучасними технічними засобами*

(відео- і аудіоапаратурою, Інтернет та іншими медіатехнологіями), навчально-методичною літературою цього напрямку; стимуляції інструментально-виконавського навчання інтерактивними засобами; використання в педагогічній практиці форм, методів і засобів мистецьких інновацій, новаторства та самоосвіти, створення оригінальних методів навчання музики; спонукання майбутніх учителів музики до творчого самовираження в інструментально-виконавській діяльності.

Важливою умовою модернізації інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики є актуалізація їх життєтворчої мотивації, активність професійної позиції навчання, здатність до постійного фахового розвитку, самостійного наукового пізнання. Активізація життєтворчої мотивації студентів у процесі навчальної діяльності на основі особистісно зорієнтованого навчання виявляє новий зміст її складових, включаючи категорію мети, змісту освіти, методів навчання, що входять до складу конкретних інноваційних технологій.

Необхідною умовою інноваційної інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики є досягнення діалогових засад у процесі творчої взаємодії в інструментальному класі. Специфічна особливість цієї умови полягає в тому, що інноваційна підготовка майбутнього вчителя музики повинна забезпечувати виховання творчої особистості, котра б опанувала професійну майстерність, яка полягає в умінні адекватно втілювати свої часом унікальні творчо-мисленнєві задуми в процесі діалогової взаємодії.

Домінантною умовою модернізації інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики є інтеграція різновидів фахової діяльності студентів, спрямованої на досягнення поставленої мети. Фахова підготовка студентів за умови цілісного інтегративного підходу повинна бути спрямованою на соціально значущий результат, що забезпечує ефективне набуття художніх знань, музично-педагогічних умінь та навичок. Ця педагогічна умова базується на принципі взаємодії всіх складових творчого процесу, здатного створити такі умови для особистості, щоб вона змогла вийти на новий, більш якісний рівень розвитку, що дозволить майбутнім учителям музики здійснити таку практичну підготовку до продуктивної діяльності, у котрій вони зможуть виявити особистісне "Я" у професії, самореалізувати себе у такій музично-педагогічній роботі, що забезпечить саморозвиток учнів.

Важливою умовою модернізації інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики є забезпечення навчально-виховного процесу сучасними технічними засобами (відео- і аудіоапаратурою, Інтернет та іншими медіатехнологіями), навчально-методичною літературою цього напрямку. За умови стимуляції інноваційного навчання інтерактивними засобами, використання в педагогічній практиці форм, методів і засобів мистецьких інновацій, новаторства та самоосвіти, створення нових оригінальних методів навчання музики виникає потреба в пошуках активно-

дієвих форм інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики. Ця педагогічна умова передбачає створення практичних активностієвих навчальних ситуацій, за яких студенти потрапляють у такий творчий процес, коли їх думка на тривалий час входить у стан підвищеного напруження. А в стані напруженої розумової діяльності у людини часто утворюється спонтанне передчуття наближення розв'язання проблемного завдання.

Обов'язковою педагогічною умовою ефективної підготовки майбутніх учителів музики до продуктивної роботи є спонукання їх до творчого самовираження в інструментально-виконавській діяльності. Адже найважливішим фактором розвитку творчості студентів у навчальній діяльності є обов'язкове заохочування будь-яких творчих знахідок, оригінальних думок, самостійних відкриттів, цікавих ідей, пропозицій. Сенса цього заохочення в тому, щоб викликати у майбутніх учителів музики позитивну емоційну реакцію, почуття задоволення, гордості, радості, захоплення собою, вірою у свої здібності.

Запровадження вищезазначених педагогічних умов забезпечує взаємозв'язок та послідовність проведення поетапної методично вивірної інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики до проведення мистецької діяльності (методична модель інструментально-виконавської підготовки студентів інститутів та музично-педагогічних факультетів педагогічних університетів зображено на рис. 1).

У *четвертому розділі «Дослідно-експериментальна перевірка ефективності організаційно-методичної системи інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики»* представлена організація і методика проведення констатувального, формувального і контрольного експериментів, а також показані експериментальні дані щодо динаміки формування інструментально-виконавської підготовленості студентів інститутів мистецтв педагогічних університетів, наведені результати перевірки ефективності цього процесу.

Проведення констатувального експерименту та вихідні дані початкових зрізів контрольних і експериментальних груп дозволили виявити недостатню підготовленість студентів до інноваційної інструментально-виконавської діяльності. На основі системного підходу, у відповідності до розробленої компонентної структури надані характеристики високому, середньому та низькому рівням інструментально-виконавської підготовленості майбутніх учителів музики.

Високий рівень інструментально-виконавської підготовленості майбутніх учителів музики передбачає яскраво виражену потребу в музично-виконавській діяльності. Студентам, які належать до цього рівня, притаманне ціннісне ставлення до професії вчителя музики, визначеність щодо роду майбутньої професійної діяльності.

Рис. 1 Модель методичної системи формування інструментально-виконавської підготовленості майбутнього вчителя музики

Студентам, яких ми віднесли до високого рівня сформованості інструментально-виконавської підготовленості до інноваційної мистецької діяльності, притаманна розвинена виконавська воля та особистісні й професійні домагання; яскравий розвиток музичних здібностей, наявність глибоких і системних знань з історії та теорії інструментального виконавства, розвинена здатність до художньо-педагогічного аналізу музичних творів. Цей рівень притаманний студентам, які продемонстрували сформованість «Я-концепції» та наявність бажання постійного фахового зростання у практичній інструментально-виконавській діяльності. У них розвинена мотивація до музично-педагогічної діяльності, зафіксована стійка потреба та прагнення до самореалізації, позитивне ставлення до роботи; активність і зацікавленість музично-педагогічною діяльністю висока. Рівень фахової компетентності визначається ґрунтовною теоретичною обізнаністю. Студентам високого рівня інструментально-виконавської підготовленості притаманне яскраво-художнє виконання музичних творів, вірне жанрове та стилістичне його розуміння. Вони успішно застосовують у виконавській та педагогічній сферах набутий досвід, їм притаманний яскраво-творчий характер виконавської інтерпретації, здатність до саморегуляції в сценічних умовах виконання інструментальних творів.

Середній рівень характеризується усвідомленістю спонукальних мотивів та пізнавальних інтересів. Студент має стійку, але вибіркочну мотивацію до навчання за музично-педагогічним фахом, дещо обмежене коло професійних інтересів і неоднакове ставлення до різних видів навчальної діяльності. Майбутній учитель опановує необхідний мінімум теоретичних знань, умінь і навичок з інструментально-виконавської підготовки, але не виявляє активності у їх розвитку та вдосконаленні. Він не в повній мірі використовує механізми виконавської рефлексії у власній навчальній діяльності.

Спрямування на навчально-педагогічну діяльність у студентів віднесених до даного рівня достатня, характеризується позитивним ставленням до роботи, бажанням спілкуватися з дітьми й музичним мистецтвом; помітне прагнення до самовдосконалення. Рівень фахової компетентності характеризується достатньою теоретичною обізнаністю, оперативністю й дієвістю знань студентів, що проявляється у процесі педагогічної рефлексії. Загальний рівень володіння студентом грою на музичному інструменті та використання його як засобу музично-художнього розвитку майбутніх своїх учнів є достатньо високим, але не завжди стабільним. Майбутній фахівець має достатній рівень творчої активності та самостійності в опануванні та інтерпретації музичних творів, але не завжди доцільним є його ставлення до відбору необхідного навчального репертуару та власної музично-педагогічної інтерпретації музичних творів. Студенти цього рівня сформованості інструментально-виконавської підготовленості до впровадження мистецьких інновацій продемонструвати здатність до кваліфікованого виконання вчительських функцій, вправність у вирішенні практичних завдань музично-естетичного розвитку учнів.

Низький рівень характеризується малоусвідомленою мотивацією, елементарною теоретичною підготовкою, частково сформованою технічною вправністю, індиферентною емоційно-артистичною сферою, майже повною відсутністю творчої активності в процесі оволодіння інструментально-виконавськими дисциплінами. «Я-концепція» майбутніх учителів музики цього рівня не носить цілісний характер, а самооцінка має риси неадекватності. У них також зафіксована відсутність пізнавального інтересу до інструментально-виконавської діяльності. Уявлення студентів про проблеми практичного виконання вчительських функцій та нормативно-ціннісні засади музично-педагогічної діяльності майже відсутні, або нечіткі, розмиті. До цього рівня, в основному, ми віднесли студентів, які ніколи не займались мистецькою інноваційною діяльністю і мали слабку довузівську музичну підготовку. У цих студентів занижений інтерес до мистецької діяльності, адже у них ледве помітний, слабкий інтерес саме до бажання бути проінформованими у сфері нових педагогічних технологій, зокрема нових інноваційних методів навчання. Низький рівень також характеризується недостатньою активністю студентів у процесі педагогічної взаємодії, у них майже відсутня настанова на творчий пошук та збагачення наявного арсеналу. У результаті діагностичної роботи ми засвідчили таке рівневе співвідношення сформованості означеного феномена: високий рівень (9% відсотків від загальної кількості реципієнтів); середній (62% респондентів), низький (29% від загальної кількості студентів).

За результатами констатувальної роботи можна зробити висновок, що спрямованість майбутнього вчителя музики до інструментально-виконавської діяльності поділяється на макрорівневу, мезорівневу та мікрорівневу.

Макрорівнева спрямованість майбутнього вчителя музики до інструментально-виконавської діяльності полягає у домінуючих потребах та інтересах, тобто довготривалих мотиваційних установках. На цьому рівні переважають потреби у засвоєнні кращих зразків вітчизняної та світової музичної культури.

Мезорівнева спрямованість майбутнього вчителя музики до інструментально-виконавської діяльності визначають особистісні потреби та інтереси, тобто оперативні мотиваційні установки. Ці потреби пов'язані з удосконаленням виконавських умінь та навичок.

Мікрорівневу спрямованість майбутнього вчителя музики до інструментально-виконавської діяльності охоплюють потреби та інтереси психофізіологічного рівня студентів, тобто мікроустановки. Це потреба у постійних інструментально-виконавських заняттях та отримання від них гедоністичного задоволення.

Подальший напрям дослідно-експериментальної роботи зумовив розробку й впровадження експериментальної організаційно-методичної системи інструментально-виконавської підготовки майбутніх фахівців у процесі проведення формувального експерименту (*мотиваційно-*

інформаційний, операційно-рефлексивний, комплексно-моделюючий та проєктивно-творчий етапи).

Перший етап – *мотиваційно-інформаційний*, забезпечував формування мотиваційно-ціннісного та компетентісно-орієнтаційного компонентів інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики, забезпечував розвиток пізнавального інтересу майбутніх учителів до мистецької інноваційної діяльності, спрямування студентів до опанування інноваційними знаннями мистецьких технологій, активізацію мотивації мистецько-інноваційного саморозвитку студентів у процесі конструювання ними шляхів вирішення проблемних мистецьких ситуацій. На цьому етапі нами були використанні методи: наочно-ілюстративні, тестування, рефлексивного самооцінювання, художньо-емоційної демонстрації, евристичного діалогу, стимуляції й активізації знань, демонстраційно-образні, пошукові методи тощо.

Другий етап – *операційно-рефлексивний* у рамках формування рефлексивно-емпатійного компонента інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики до мистецької інноваційної діяльності та спрямований на акцентований розвиток здатності студентів до рефлексивно-смыслового оцінювання педагогічних ситуацій, емпатійної корекції власних мистецьких і педагогічних дій, виявлення особистісного “Я” у процесі продуктивної мистецької інноваційної діяльності. На цьому етапі основними методами були: інтерактивні методи, моделювання ситуативних ситуацій, дискусії, метод ескізного опрацювання творів, емоційно-смыслового аналізу, портфоліо, метод порівняння тощо. Так, метод *емоційно-смыслового аналізу* спонукав студента до самовиявлення та самовираження в процесі роботи над інструментальними музичними творами, до пошуку власних інтерпретаційних знахідок. Функції викладача обмежувалися спостереженням і корегуванням мисленневих процесів студента, доступним, коректним поясненням та окресленням шляхів самостійного просування студента у виконанні поставлених завдань. Виконання серії завдань дозволило майбутнім учителям музики практично здійснювати інноваційну діяльність в аспекті індуктивної розробки, рефлексивного самоаналізу, самостійного пошуку, конструювання, осягнення перспектив критичного «самозанурення», самоаналізу у становленні себе як творчої особистості. У процесі занять з основного музичного інструменту на цьому етапі широкого застосування набув модифікований *метод ескізного опрацювання творів*. Активізація студентами критично-аналітичних моделей мислення щодо усвідомлення характеру мистецького твору, з’ясування змісту художніх образів та логіки їх динамічного розгортання, особливостей художніх засобів виразності стимулювало емоційно-рефлексивну сферу студентів, що виражалося у пошуку особистісних смислів, віднайдення нових граней музичних творів, сприяло удосконаленню виконавсько-технічних умінь та навичок.

Третій етап (*комплексно-модельючий*) – забезпечив формування креативно-технологічного компонента інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики до мистецьких інновацій, спроможності до досягнення, трансляції, трансформації та створення інновацій в процесі фахової діяльності. Цей етап експерименту ставив за мету індивідуалізацію музично-педагогічної підготовки, що покликана вивести особистість майбутнього фахівця на новий якісний рівень розвитку шляхом особистісного присвоєння професійних знань, умінь і навичок, ціннісних орієнтацій та досвіду творчої діяльності, шляхом формування нових професійних утворень в структурі свідомості майбутнього фахівця. На цьому етапі нами були використанні методи: пошуку, імпровізаційні, моделювання проблемних ситуацій, активізації різних форм музично-інструментальної діяльності, креативний тренінг, круглий стіл, метод алгоритму, дебати тощо.

Четвертий етап (*проективно-творчий*) – був спрямований на формування проективно-діяльнісного компонента інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики до мистецької інноваційної діяльності, що забезпечувало їм: практичне моделювання, планування та прогнозування результатів інноваційної професійно-педагогічної діяльності, корекцію результатів; самостійне цілеутворення та конструювання оригінальних творчих проектів досягнення визначеної мети; самостійне прийняття студентами управлінських рішень творчого, технологічного або організаційного характеру. На цьому етапі основними методами були: аудіовізуальні, комплексні тренінги, творчі завдання, критичний аналіз художніх творів, інтерактивні методи, моделювання, дискусії, метод імітацій, проектів, «мозкова атака», творчої інтерпретації музичних творів, тощо.

Порівняння результатів сформованості компонентів інструментально-виконавської підготовленості студентів експериментальних груп дало можливість виявити значну динаміку позитивних змін за усіма рівнями. Так, високий рівень сформованості мотиваційно-ціннісного компонента в експериментальних групах зріс від 6,7% до 14,5%, компетентісно-орієнтаційного компонента – від 2% до 9,7%, рефлексивно-емпатійного компонента – від 18,3% до 41,65%, креативно-технологічного компонента – від 4,65% до 18,45%, проективно-діяльнісного компонента – від 6,25% до 28,3%. Позитивний характер динаміки низького рівня в експериментальних групах був виражений у її суттєвому зниженні після формувального експеримента – з 41,34 % до 33,7% (мотиваційно-ціннісний компонент), з 64,2% до 43,6% студентів (компетентісно-орієнтаційний компонент), з 33,35% до 14,55% (рефлексивно-емпатійний компонент), з 54,65% до 35,75% (креативно-технологічний компонент), з 57,95% до 24,75% (проективно-діяльнісний компонент).

Динаміка середнього рівня не настільки виражена, за рахунок збільшення високого і зменшення низького рівнів, але показники його зросли

на 4,93% (з 42,08% до 47,01%) за сумарними підрахунками загальних показників сформованості компонентів інструментально-виконавської підготовленості студентів експериментальних груп. На протигагу представленим результатам впровадження поетапної методики в експериментальних групах, дані сформованості означеного феномена у контрольних групах хоча і мають позитивні тенденції, натомість є незначними. Різниця вихідних і підсумкових результатів діагностичних зрізів носить стриманий характер, а сформованість показників по кожному компоненту коливається у межах 2-5%, що не є статистично значущим і загалом не впливає на ситуацію щодо сформованості рівнів інструментально-виконавської підготовленості студентів, таким чином, підтверджуючи ефективність впровадження поетапної методики.

Таблиця 1

	Рівні					
	Низький		Середній		Високий	
Контрольна група						
Долі одиниці	0,514	0,47	0,42	0,443	0,165	0,087
Кутове перетворення	1,599	1,511	1,41	1,457	0,837	0,599
Спостережуване значення критерію φ^*	0,2532		0,085		0,2611	
Ймовірність спостережуваного значення за критерієм Стюдента	0,7854		0,9321		0,7933	
Значущість, з якою приймається гіпотеза H_0	0,215		0,0554		0,2022	
Експериментальна група						
Долі одиниці	0,503	0,305	0,421	0,47	0,076	0,225
Кутове перетворення	1,577	1,17	1,412	1,511	0,559	0,988
Спостережуване значення критерію φ^*	6,5478		2,4751		8,2654	
Ймовірність спостережуваного значення за критерієм Стюдента	$2,9 \cdot 10^{-6}$		0,4928		$2,76 \cdot 10^{-8}$	
Значущість, з якою приймається гіпотеза H_0	≈ 1		0,911		≈ 1	

Отже, в результаті статистичної перевірки результатів, можна зробити висновок, що в контрольній групі не відбулось суттєвих змін в прояві досліджуваних рівнів, відмінності між рівнями показників до та після проведення експерименту є статично незначними (з рівнями ймовірності 0,215, 0,0554 та 0,2022 для низького, середнього та високого рівнів відповідно). В експериментальній же групі зміни у прояві досліджуваних рівнів є суттєвими, ймовірність, з якою можна прийняти гіпотезу про наявність суттєвих змін в проявах рівнів прямує до 1. Особливо суттєвими є зміни в показниках, які стосуються низького та високого рівнів. Тобто з ймовірністю близькою до 1 (100%) можна стверджувати, що доля студентів, що мали низький рівень сформованості інструментально-виконавської підготовленості майбутніх учителів музики до експеримента, суттєво зменшилась, а доля студентів з високим рівнем суттєво зросла.

Внаслідок впровадження експериментальної методики значно зросла рівнева динаміка інструментально-виконавської підготовленості майбутніх учителів музики. Викладені результати підтверджують теоретико-методичні розробки означеної проблеми з урахуванням усіх основних елементів методичної системи інструментально-виконавської підготовленості майбутніх учителів музики.

ВИСНОВКИ

У дисертації наведено теоретичне узагальнення та нове вирішення проблеми інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики, що знайшло відображення в теоретико-методичному обґрунтуванні та визначенні специфіки означеного феномена, розробці й експериментальній перевірці розробленої методичної системи. Проведене дослідження та виконання всіх поставлених завдань дали підстави зробити такі висновки:

1. На основі аналізу наукової літератури здійснено ретроспективний огляд психолого-педагогічної та мистецтвознавчої літератури з проблеми дослідження, розкрито сутність, зміст та специфіку інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики. Основою методичної системи інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики є діалектичний процес взаємозв'язку педагога та студента, що розкривається у поясненні, розумінні та засвоєнні фахових знань. У якості концепта тут виступає необхідність пізнання студентами основних законів та закономірностей музично-педагогічної діяльності та на її основі створення особистісної траєкторії інструментально-виконавського навчання.

Специфічними ознаками змістовності інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики визначено: обізнаність студентів з основними теоріями інструментального навчання; вміння аналізувати та використовувати різноманітні методи у професійній діяльності; розуміння можливостей сучасних наукових методів досліджень та володіння методиками на рівні, необхідному для вирішення практичних завдань, що

постають у процесі інструментально-виконавської підготовки; оволодіння розвиненою культурою професійного мислення; підготовленість до самовдосконалення та самореалізації; розуміння основних завдань своєї професії, дисципліни, котрі визначають конкретику фахової діяльності; обізнаність із можливостями та методами застосування інноваційних технологій в інструментально-виконавській підготовці; здатність до самостійного опанування новими науково-методичних знаннями, критичне оцінювання набутого досвіду з позицій останніх досягнень науки та практики; підготовленість до самостійної використання у практичній діяльності різноманітних методик, аналізу та синтезу процесів та явищ; розвиток творчих особистісно-психологічних та професійно-педагогічних якостей та здібностей, удосконалення власного стилю інструментально-виконавської роботи. Створення цілісної методичної системи підготовки майбутніх учителів музики до фахової діяльності потребує врахування цілісного, аксіологічного, особистісного, квазідецентричного, технологічного, креативно-діяльнісного та акмеологічного підходів з визначенням провідної ролі квазідецентричного підходу.

2. Концептуальною основою оптимізації інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики, її смисловим стрижнем є парадигма методичної зорієнтованості на практичну діяльність студентів. Важливими інноваційними напрямками цього процесу є опора на вітагенний контекст навчання, застосування гедоністичної освітньої парадигми, технології евристичної підготовки майбутніх учителів музики, акмеологічного розвитку студентів інститутів мистецтв та музично-педагогічних факультетів педагогічних університетів. Проведений аналіз дозволив нам обґрунтувати педагогічні принципи, що зможуть забезпечити зміст ефективної інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики, а саме: гуманізації мистецької освіти; індивідуалізації інструментально-виконавської підготовки; культуровідповідності мистецького навчання; інтеграції фахових знань; особистісного усвідомлення специфіки художньо-музичної мови, які необхідно застосовувати не ізольовано, а комплексно.

У розділі визначено концептуальний підхід до інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики, у якому означений феномен розглядається як багатоаспектний процес, спрямований на підготовку вчителя музики, здатного до ефективного виконання мистецько-педагогічної діяльності. Для яскравого художньо-образного виконання студентами інструментальних творів необхідне синтезування загального і одиничного, типового та індивідуального, об'єктивного й суб'єктивного. Актуалізація переваги особистісного прочитання музичного твору, що базується на власних переживаннях, переходить на рівень квазідецентрації, що безпосередньо пов'язаний з реалізацією суб'єктивного творчого потенціалу студента у процесі виконавської діяльності. Інструментально-виконавська підготовленість майбутніх учителів музики має здійснюватись через педагогічну підтримку їх індивідуальної суб'єктності. До уваги

беруться особистісні характеристики (мотиваційна, ціннісно-інтелектуальна, емоційно-вольова, діяльнісно-поведінкова сфери), музично-фахова зорієнтованість та ступінь сформованості музичної і педагогічної компетентності студентів.

Концептуальний підхід до інструментально-виконавської підготовки майбутнього вчителя музики передбачає впровадження комплексу розроблених основних технологій, а саме: вітагенного навчання, що базується на актуалізації життєвого досвіду особистості; інтрасуб'єктного відношення до виконання музичних творів; врахування особистісного виконавського стилю та сугестивного впливу на аудиторію слухачів; активного використання медіазасобів у процесі інструментально-виконавської підготовки студентів; оптимізації блочно-модульної організації інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики.

3. У дисертації інструментально-виконавська підготовка майбутніх учителів музики обґрунтована нами як сукупність послідовних, цілеспрямованих на оновлення дій, важливими складовими якої виступає взаємозв'язок наступних компонентів: *мотиваційно-ціннісного, компетентнісно-орієнтаційного, рефлексивно-емпатійного, креативно-технологічного, проєктивно-діяльнісного.*

Мотиваційно-ціннісний компонент інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики забезпечує визначення та наповнення цілей фахової діяльності студентів особистісним смислом, що сприяє усвідомленню ними професійнозначущої мети як особистісноприйнятих мотивів музично-педагогічної діяльності. *Компетентнісно-орієнтаційний* компонент інструментально-виконавської підготовки студентів зумовлений необхідністю їх підготовки до компетентного виконання функцій та завдань музично-педагогічної діяльності. Цей компонент представлений системою узагальнених, цілісних музично-педагогічних знань, що розкривають соціально значущі смисли мистецької культури і спрямовують майбутнього вчителя на проєктування пізнавальної діяльності учнів. *Рефлексивно-емпатійний* компонент інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики зумовлений тим, що суб'єктам музичної діяльності мають бути властиві рефлексивні професійно-особистісні якості, адекватні загальноприйнятим професійним цінностям. *Креативно-технологічний* компонент інструментально-виконавської підготовки студентів полягає у доборі оптимальних творчих технологій через вибір змісту, форм і методів професійної підготовки, моделей навчання, що загалом сприяє актуалізації процесу фахового самовизначення, створення можливостей для професійного зростання й самовдосконалення. Цей компонент є визначальним в оволодінні майбутніми вчителями музики творчими технологіями інструментально-виконавської діяльності. *Проєктивно-діяльнісний* компонент відображає сутність професійної підготовки учителів музики і зумовлюється цінностями і сенсом їх інноваційної інструментально-виконавської діяльності, загальною метою системи неперервної освіти, конкретними цілями і завданнями

підсистем, а також рівнем розвитку теорії і практики музично-педагогічної роботи.

Критерієм мотиваційно-ціннісного компонента визначено *міру прояву спонукальних мотивів до інструментально-виконавської діяльності* (показники: прояв пізнавального інтересу студентів до інструментального виконавства; спроможність до поглиблення знань, виокремлення необхідних складових інструментального навчання). Критерієм компетентісно-орієнтаційного компонента визначено *ступінь особистої потреби майбутнього вчителя музики в опануванні мистецькими знаннями, методами і формами музично-інструментальної діяльності* (показники: рівень накопичення студентами знань музично-педагогічного новаторства і передового досвіду; прояв прагнення до опанування теорією і практикою інструментально-виконавської діяльності). Критерієм рефлексивно-емпатійного компонента визначено *міру здатності майбутнього вчителя музики до рефлексивно-смыслового оцінювання педагогічних ситуацій та емпатійної корекції власних мистецьких і педагогічних дій* (показники: оволодіння прийомами самоконтролю в процесі інструментально-виконавського навчання; готовність до емоційно-почуттєвого осмислення творів музичного мистецтва). Критерієм креативно-технологічного компонента визначено *ступінь схильності студентів до опанування інноваційними технологіями у музично-виховній роботі з учнями та здатність до створення креативного середовища для взаємного творчого збагачення суб'єктів музично-педагогічної взаємодії* (показники: здатність студентів до осягнення, трансляції інновацій, трансформації їх відповідно до конкретної ситуації; прагнення студентів до створення інновацій в інструментально-виконавській діяльності). Критерієм проєктивно-діяльнісного компонента визначено *міру здатності студентів до творчої модифікації мистецьких дій* (показники: уміння моделювати, планувати, прогнозувати та коректувати мистецькі дії; прояв здатності до самостійного конструювання та досягнення мистецького результату).

4. Педагогічними умовами модернізації інструментально-виконавської підготовки майбутнього вчителя музики визначено: актуалізацію життєтворчої мотивації студентів у потязі до самостійного наукового пізнання, активної професійної позиції, здатності до постійного фахового розвитку; досягнення діалогових засад у процесі творчої взаємодії в інструментальному класі; інтеграцію різновидів діяльності студентів, спрямованих до досягнення мети; забезпечення навчально-виховного процесу сучасними технічними засобами (відео- і аудіоапаратурою, Інтернет та іншими медіатехнологіями), навчально-методичною літературою цього напрямку; стимуляції інструментально-виконавського навчання інтерактивними засобами; використання в педагогічній практиці форм, методів і засобів мистецьких інновацій, новаторства та самоосвіти, створення оригінальних методів навчання музики; спонукання майбутніх учителів музики до творчого самовираження в інструментально-виконавській діяльності.

5. У дисертаційному дослідженні визначено та апробовано новий зміст методичного забезпечення інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики, що в контексті з сучасними тенденціями розвитку мистецької освіти за визначеними підсистемами макромоделі, котра акцентує перехід до педагогічних інновацій. Макромодель інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики представлена підсистемами *цільового, методологічного, навчально-розвивального, опорно-стратегічного та експертно-оцінного блоків*.

6.. Проведення констатувального експеримента та вихідні дані початкових зрізів у контрольних і експериментальних групах дозволили виявити недостатню підготовленість студентів до інструментально-виконавської діяльності. На основі системного підходу, у відповідності до розробленої компонентної структури надано характеристики високому, середньому та низькому рівням інструментально-виконавської підготовленості майбутніх учителів музики.

На формувальному етапі експерименту була розроблена і впроваджена організаційно-методична система інструментально-виконавської підготовки майбутніх фахівців у перебігу педагогічної роботи за етапами: *мотиваційно-інформаційним, операційно-рефлексивним, комплексно-моделюючим та проєктивно-творчим*. Перший етап – *мотиваційно-інформаційний* забезпечував формування мотиваційно-ціннісного та компетентісно-орієнтаційного компонентів інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики та ставив за мету розвинути пізнавальний інтерес майбутніх учителів до мистецької інноваційної діяльності, спрямувати студентів до опанування інноваційними знаннями мистецьких технологій, активізувати мотивацію мистецько-інноваційного саморозвитку студентів у процесі конструювання ними шляхів вирішення проблемних мистецьких ситуацій. На цьому етапі нами були використанні методи: наочно-ілюстративні, тестування, рефлексивного самооцінювання, художньо-емоційної демонстрації, евристичного діалогу, стимуляції й активізації знань, демонстраційно-образні, пошукові методи, тощо. Другий етап – *операційно-рефлексивний* у рамках формування рефлексивно-емпатійного компонента інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики до мистецької інноваційної діяльності та був спрямований на акцентований розвиток здатності студентів до рефлексивно-смыслового оцінювання педагогічних ситуацій, емпатійної корекції власних мистецьких і педагогічних дій, виявлення особистісного “Я” у процесі продуктивної мистецької інноваційної діяльності. На цьому етапі основними методами були: інтерактивні методи, моделювання ситуативних ситуацій, дискусії, метод ескізного опрацювання творів, емоційно-смыслового аналізу, портфоліо, метод порівняння тощо. Третій етап (*комплексно-моделюючий*) – забезпечував формування креативно-технологічного компонента інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики до мистецьких інновацій, спроможності до досягнення, трансляції, трансформації та створення інновацій.

в процесі фахової діяльності. Цей етап експерименту ставив за мету індивідуалізацію музично-педагогічної підготовки, що покликана вивести особистість майбутнього фахівця на новий якісний рівень розвитку шляхом особистісного здобуття професійних знань, умінь і навичок, ціннісних орієнтацій та досвіду творчої діяльності, шляхом формування нових професійних утворень в структурі свідомості майбутнього фахівця. На цьому етапі нами були використані методи: пошуку, імпровізаційні, моделювання проблемних ситуацій, активізації різних форм музично-інструментальної діяльності, креативний тренінг, круглий стіл, метод алгоритму, дебати, тощо. Четвертий етап (*проективно-творчий*) був спрямований на формування проективно-діяльнісного компонента інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики до мистецької інноваційної діяльності, що забезпечувало їм: практичне моделювання, планування та прогнозування результатів інноваційної професійно-педагогічної діяльності, корекцію результатів; самостійне цілеутворення та конструювання оригінальних творчих проектів досягнення визначеної мети; самостійне прийняття студентами управлінських рішень творчого, технологічного або організаційного характеру. На цьому етапі основними методами були: аудіовізуальні, комплексні тренінги, творчі завдання, критичний аналіз художніх творів, інтерактивні методи, моделювання, дискусії, метод імітацій, проектів, «мозкова атака», творчої інтерпретації музичних творів.

7. Перевіркою ефективності впровадження поетапної методики інструментально-виконавської підготовленості майбутніх учителів музики виявилось проведення підсумкового контрольного діагностування та порівняльного аналізу результатів в експериментальних та контрольних групах. Результати формувального експерименту засвідчили ефективність запропонованого методичного забезпечення інструментально-виконавської підготовленості студентів. Порівняння результатів сформованості компонентів інструментально-виконавської підготовленості студентів експериментальних груп дало можливість виявити значну динаміку позитивних змін за усіма рівнями. Достовірність отриманих даних підтверджувалася остаточним вимірюванням й опрацюванням результатів за діагностичною методикою констатувального експерименту.

8. Теоретично обґрунтовану та експериментально перевірену методичну систему інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики покладено в основу розробленого та впровадженого навчально-методичного комплексу, який містить розроблений спецкурс «Інноваційні технології інструментально-виконавської підготовки студентів інститутів мистецтв та музично-педагогічних факультетів педагогічних університетів», навчальні програми, методичні рекомендації для викладачів і студентів вищих мистецьких освітніх закладів України. Розроблений навчально-методичний комплекс може бути використаний викладачами, магістрантами, студентами інститутів мистецтв та музично-педагогічних факультетів педагогічних університетів.

Дисертаційне дослідження має певну перспективу науково-пошукової діяльності в сфері вищої музично-педагогічної освіти, адже ефективність впровадження методичної системи інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики підтверджена даними пролонгованого експериментального дослідження. Доведена практична доцільність впровадження означеної поетапної методики в навчальний процес вищої школи мистецької освіти.

Проведене дослідження засвідчує необхідність подальшого розроблення означеної проблеми у напрямках визначення шляхів забезпечення конкурентоспроможності інструментально-виконавської підготовки майбутніх фахівців; дослідження творчої індивідуальності музиканта-виконавця; розробки та стандартизації діагностики мистецької освіти.

СПИСОК ОПУБЛКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Монографії

1. Лабунець В.М. Інноваційні технології інструментально-виконавської підготовки майбутнього вчителя музики : теорія та методика / Віктор Миколайович Лабунець. – Кам'янець-Подільський : Видавець ПП Зволейко Д.Г., 2014. – 352 с. (20,46 ум. друк. арк.).
2. Лабунець В.М. Інтегроване навчання майбутніх учителів музики : теорія і практика : монографія / Віктор Миколайович Лабунець, Жанна Юрївна Каргашова. – Кам'янець-Подільський : Видавець ПП Зволейко Д.Г., 2013. – 236 с. (13, 72 ум. др. арк.).

Статті у провідних фахових наукових виданнях:

3. Лабунець В.М. Роль вивчення гармонії у формуванні професійного мислення музикантів-виконавців / В.М. Лабунець // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського державного університету. Серія педагогічна. – Кам'янець-Подільський : ПП Мошак М.І., 2005. – Вип. VI. – С. 138–141.
4. Лабунець В.М. Шляхи формування операційно-процесуального компонента ансамблевої компетентності учнів-гітаристів / В.М. Лабунець // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського державного університету. Серія педагогічна. – Кам'янець-Подільський : ПП Мошак М.І., 2006. – Вип. IX. – С. 152–156.
5. Лабунець В.М. Педагогічні особливості керівництва учнівськими колективами / В.М. Лабунець // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського державного університету. Серія педагогічна. – Кам'янець-Подільський : ПП Мошак М.І., 2006. – Вип. IX. – С.166–168.
6. Лабунець В.М. Творча взаємодія викладача та студентів у процесі колективної інструментальної діяльності / В.М. Лабунець // Збірник

- наукових праць Кам'янець-Подільського державного університету. Серія педагогічна. – Кам'янець-Подільський: ПП Мошак М.І., 2007. – Вип. XIII. Книга II. – С.153–156.
7. Лабунець В.М. Формування виконавської майстерності майбутнього вчителя музики / В.М. Лабунець // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського державного університету. Серія педагогічна. – Кам'янець-Подільський: ПП Мошак М.І., 2007. – Вип. XIII. Книга II. – С. 156–160.
  8. Лабунець В.М. Принципи та умови формування інтересу школярів до народно-інструментального музикування / В.М. Лабунець // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського державного університету. Серія педагогічна. – Кам'янець-Подільський: ПП Мошак М.І., 2008. – Вип. XV. – С. 227–229.
  9. Лабунець В.М. Психолого-педагогічні особливості мотивації майбутнього вчителя музики до професійного зростання в процесі неперервної освіти / В.М. Лабунець // Проблеми сучасної психології: зб. наук. праць КПНУ імені Івана Огієнка, Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України / За ред. С.Д. Максименка, Л.А. Онуфрієвої. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, – 2009. – Вип.1. – С. 223-232.
  10. Лабунець В.М. Проблеми музичного мислення в історії психолого-педагогічної і музикознавчої думки / В.М. Лабунець // Проблеми сучасної психології: зб. наук. праць КПНУ імені Івана Огієнка, Інституту психології Г.С. Костюка АПН України / За ред. С.Д. Максименка, Л.А. Онуфрієвої. – Кам'янець-Подільський: Аксіома. – 2009. – Вип. 6., Ч.1. – С. 363–371.
  11. Лабунець В.М. Теоретичне обґрунтування педагогічних умов мотивації професійного зростання студентів-музикантів у процесі неперервної освіти / В.М. Лабунець // Педагогічна освіта: теорія і практика: зб. наук. праць. – Кам'янець-Подільський, 2009. – Вип. 1. – С. 215–221.
  12. Лабунець В.М. Формування виконавської майстерності студента-гітариста / В.М. Лабунець // Педагогічна освіта: теорія і практика: зб. наук. праць. – Кам'янець-Подільський: ПП «Медобори-2006», 2009. – Вип. 3. – С. 481–487.
  13. Лабунець В.М. Теоретичні основи неперервної професійної підготовки майбутнього вчителя музики / В.М. Лабунець // Педагогічна освіта: теорія і практика: зб. наук. праць. – Кам'янець-Подільський, 2010. – Вип. 4. – С. 300–306.
  14. Лабунець В.М. Психолого-педагогічні особливості формування виконавської майстерності студента-гітариста / В.М. Лабунець // Щомісячний науково-педагогічний журнал «Молодь і ринок» Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. – Дрогобич: ДДПУ ім. І. Франка, 2010. – Вип. 4 (№63). – С. 59–65.
  15. Лабунець В.М. Етнокультурний вплив на характер побутування танцювальної музики в українській весільній обрядовій традиції Південно-Західного Поділля (XIX – початок ХХІ ст.) / В.М. Лабунець

- // Музикознавчі студії інституту мистецтв Волинського національного університету імені Лесі Українки та національної музичної академії України імені П.І.Чайковського : зб. наук. праць / [ред. кол. Рожок В.І., Посвалюк В.Т. та ін.; упоряд. О.І.Коменда]. – Луцьк : Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2011. – Вип. 7. – С. 375–387.
16. Лабунець В.М. Педагогічні особливості підготовки майбутнього учителя музики у процесі неперервної освіти / В.М. Лабунець // Педагогічна освіта : теорія і практика : зб. наук. праць. – Кам'янець-Подільський, 2011. – Вип. 7. – С. 259–265.
  17. Лабунець В.М. Психолого-педагогічні основи підготовки майбутнього учителя музики у процесі неперервної освіти / В.М. Лабунець // Проблеми сучасної психології : зб. наук. праць КПНУ імені Івана Огієнка, Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України / За ред. С.Д. Максименка, Л.А. Онуфрієвої. – Кам'янець-Подільський : Аксіома. – 2011. – Вип. 14. – С. 427–436.
  18. Лабунець В.М. Інтегрований підхід до структурування змісту інструментально-виконавських знань і вмінь майбутнього учителя музики в системі неперервної освіти / В.М. Лабунець // Проблеми сучасної психології : зб. наук. праць КПНУ імені Івана Огієнка, Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України / За ред. С.Д. Максименка, Л.А. Онуфрієвої. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2011. – Вип. 14. – С. 392–402.
  19. Лабунець В.М. Методологічні основи музично-виконавської підготовки майбутнього учителя музики у процесі неперервної освіти / В.М. Лабунець // Проблеми сучасної психології : зб. наук. праць КПНУ імені Івана Огієнка, Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України / За ред. С.Д. Максименка, Л.А. Онуфрієвої. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2012. – Вип. 15. – С. 312–322.
  20. Лабунець В.М. Формування виконавської техніки та художньої майстерності майбутнього вчителя музики у процесі інструментальної підготовки / В.М. Лабунець // Педагогічна освіта : теорія і практика : зб. наук. праць. – Кам'янець-Подільський, 2012. – Вип. 12. – С. 361–367.
  21. Лабунець В.М. Основні тенденції розвитку традиційного та академічного ансамблево-оркестрового виконавства в Україні / В.М. Лабунець //Щомісячний науково-педагогічний журнал «Молодь і ринок» Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. – Дрогобич : ДДПУ ім. І. Франка, 2012. – Вип. 63 (№ 4). – С. 65–72.
  22. Лабунець В.М. Особливості формування виконавської техніки майбутнього вчителя музики в процесі інтеграції інструментальних дисциплін / В.М. Лабунець // Проблеми сучасної психології : зб. наук. праць КПНУ імені Івана Огієнка, Інституту психології Г.С. Костюка НАПН України / За ред. С.Д. Максименка, Л.А. Онуфрієвої. – Кам'янець-Подільський : Аксіома. – 2012. – Вип. 18.– С. 438–446.

23. Лабунець В.М. Технологічний підхід до виконавської підготовки майбутніх учителів музики / В.М. Лабунець //Науковий вісник Миколаївського держ. ун-ту імені В.О.Сухомлинського. зб. наук. праць. – Вип. 1.39. Серія «Педагогічні науки» – Миколаїв : МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2013. – С. 118-121.
24. Лабунець В.М. Специфіка формування «виконавської майстерності майбутнього вчителя музики в процесі колективного народно-інструментального музикування / В.М. Лабунець // Актуальні питання культурології : Альманах наукового товариства «Афіна» кафедри культурології та музеєзнавства / За ред. проф. В.Г. Виткалова. – Рівне : РДГУ, 2013. – Вип. 13. – С. 170–173.
25. Лабунець В.М. Допрофесійна підготовка в системі неперервної мистецької освіти /В.М. Лабунець // Педагогічна освіта: теорія і практика : зб. наук. праць. – Кам'янець-Подільський : Видавець Зволейко Д.Г., 2013. – Вип. 14. – С. 280–286.
26. Лабунець В.М. Підвищення кваліфікації вчителя музики як складова неперервної освіти / В.М. Лабунець // Педагогічна освіта : теорія і практика : зб. наук. праць. – Кам'янець-Подільський : Видавець Зволейко Д.Г., 2014. – Вип. 16. – С. 292–298.
27. Лабунець В.М. Методичні орієнтири інструментальної підготовки студентів інститутів мистецтв / В.М. Лабунець // Наук. часопис Нац. пед. ун-ту імені М.П.Драгоманова. Сер. № 14: Теорія і методика мистецької освіти: зб. наук. праць. – К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2015. – Вип. 18 (23). – С. 64-71.

Міжнародні публікації

28. Лабунец В.Н. Развитие мотивации будущего учителя к профессиональному росту в процессе непрерывного образования / В.Н.Лабунец // Всероссийский журнал научных публикаций. – Москва. – №2 (17), 2013. – С. 53–58.
29. Лабунец В.Н. Формирование ценностных ориентаций будущих учителей средствами современной инструментальной музыки / В.Н. Лабунец //Всероссийский журнал научных публикаций – Москва. – №3 (18), 2013. – С. 56–60.
30. Лабунец В.Н. Особенности формирования исполнительского мастерства будущего учителя музыки / В.Н. Лабунец // Научно-методический журнал / Веснік Магілеускага дзяржаўнага універсітэта імя А.А. Куляшова. – Серія С. Псіхалага-педагагічныя навукі : педагагіка, псіхалогія. – Магілеу, 2013. – № 2 (43), – С. 88–95.
31. Лабунец В.Н. Специфика формирования исполнительского мастерства будущего учителя музыки в процессе коллективного музицирования /В.Н. Лабунец //Всероссийский журнал «Вестник академии знаний» / ООО «Академия знаний» г. Краснодар. – №1(8), 2014 январь-март. – С. 104–109.

32. Лабунец В.Н. Усовершенствование народного инструментария как предпосылка активизации академического инструментального ансамблевого исполнительства Украины XXI века / В.Н. Лабунец // Национальный фольклор и формирование духовно-нравственных ценностей в современном обществе : сб. материалов Всероссийской науч.-практ. конф. (с международным участием), Орёл, 1-2 апреля 2010 г. / науч. ред. А.С.Каргин; [ред. кол.: С.Н. Чабан, Л.Д. Назарова, Г.В. Якушкина]. – Орёл : Орловский гос. ин-т искусств и культуры; ООО «Горизонт», 2010. – С. 57–66.
33. Лабунец В.Н. Проблема формирования мотивации будущего учителя музыки к профессиональной деятельности / В.Н. Лабунец // Гуманитарные науки в современной школе : технологии, содержание, воспитательный потенциал : сб. материалов Всероссийской научно-практической конференции с международным участием. – Иваново : Изд. авт. учр. «Институт развития образования Ивановской области», 2011. – С. 108–111.
34. Лабунец В.Н. Развитие мотивации будущего учителя музыки к профессиональному росту / В.Н. Лабунец // Актуальные проблемы педагогики искусства (музыки и хореографии) : сб. тезисов III Международной научно-практической конференции (20-22 марта 2014 г., г. Могилев); МГУ имени А.А. Кулешова / под. ред. В.П. Ревы. – Могилев : МГУ имени А.А. Кулешова, 2014. – С. 72–75.
35. Лабунец В.М. Компонентна структура інструментально-виконавської підготовки майбутнього вчителя музики на інноваційних засадах / В.М.Лабунец // Педагогічна освіта : теорія і практика : зб. наук. праць. – Кам'янець-Подільський : Видавець Зволейко Д.Г., 2015. – Вип. 18. – С. 232–240 (INDEX COPERNICUS).
36. Лабунец В.М. Методичні орієнтири інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики у процесі фахового навчання / В.М.Лабунец // Педагогічна освіта: теорія і практика : зб. наук. праць. – Кам'янець-Подільський : Видавець Зволейко Д.Г., 2015. – Вип. 18. – С.240–246 (INDEX COPERNICUS).

Навчально-методичні посібники

37. Лабунец В.М. Ансамбль народних інструментів : навч.-методич. посібник / В.М. Лабунец. – Вінниця : ВМГО «Розвиток», 2006. – 148 с. (22, 32 ум. др. арк.)
38. Лабунец В.М. Шестиструнна гітара в ансамблі : навч.-методич. посібник / В.М. Лабунец. – Вінниця : ВМГО «Розвиток», 2008. – 204 с. (30 ум. др. арк.)
39. Лабунец В.М., Олійник В.Ф. Гами та етюди як необхідний компонент вдосконалення технічної майстерності баяніста : навч.-методич. посібник

- / В.М. Лабунець, В.Ф. Олійник. – Кам'янець-Подільський : Вид-во ПП Цвігайло М.М., 2010. – 96 с. (11,1 ум. др. арк.)
40. Лабунець В.М. Українські народні пісні і танці у перекладенні для шестиструнної гітари : навч.-методич. посібник / В.М. Лабунець. – Кам'янець-Подільський : Видавець ПП Волощук В.О., 2013. – 104 с. (10,6 ум. др. арк.)
41. Лабунець В.М. Методика навчання гри на чотириструнній кобзі : навч.-методич. посібник / В.М. Лабунець. – Кам'янець-Подільський : Абетка Світ, 2012. – С. 80 с. (9,4 ум. друк. арк.)
42. Лабунець В.М. Методичні основи ансамблевої гри (народно-інструментальні ансамблі) : навч.-методич. посібник / В.М. Лабунець. – Кам'янець-Подільський : Видавець ПП Волощук В.О., 2013 – 196 с. (18,8 ум. др. арк.)
43. Лабунець В.М. Інструментування вокального супроводу для народно-інструментальних ансамблів : навч.-методич. посібник / В.М. Лабунець. – Кам'янець-Подільський : Видавець ПП Волощук В.О., 2014. – 84 с. (9,8 ум. друк. арк.)

Статті у наукових збірках та колективних монографіях

44. Лабунець В.М. Психолого-педагогічні основи формування естетичної культури молодших школярів / В.М. Лабунець // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського державного університету. Серія педагогічна. – Кам'янець-Подільський : ПП Мошак М.І., 2005. – Вип. VI. – С. 155–158.
45. Лабунець В.М. Вивчення нотної грамоти в шкільному оркестрі народних інструментів / В.М. Лабунець // Збірник наукових праць викладачів педагогічного факультету Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету. Серія педагогічна. – Кам'янець-Подільський : Абетка, 2001. – Вип.4. – С. 189–194.
46. Лабунець В.М. Роль творчості Володимира Підгорного в жанровій еволюції української баянної школи / В.М. Лабунець // Збірник наукових праць викладачів педагогічного факультету Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету. Серія педагогічна. – Кам'янець-Подільський : Абетка, 2001. – Вип.4. – С. 182–189.
47. Лабунець В.М. Шляхи музичної освіти і культури / В.М. Лабунець // Збірник наукових праць викладачів педагогічного факультету Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету. Серія педагогічна. – Кам'янець-Подільський : Абетка-НОВА, 2003. – С. 163–167.
48. Лабунець В.М. Творчий розвиток школярів на уроках музики / В.М. Лабунець // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського державного університету. Серія педагогічна. – Кам'янець-Подільський : Медобори (ПП Мошак М.І.), 2003. – Вип.V. С. 85–90.

49. Лабунець В.М. Формування у молодших школярів інтересу до колективного народно-інструментального музикування / Лабунець В.М. // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського державного університету. Серія педагогічна. – Кам'янець-Подільський : Медобори (ППі Мошак М.І.), 2003. – Вип. V. – С. 114–119.
50. Лабунець В.М. Психолого-педагогічні особливості формування виконавської майстерності студента-інструменталіста / В.М. Лабунець // Проблеми сучасної психології : зб. наук. праць КПНУ імені Івана Огієнка, Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України / За ред. С.Д. Максименка, Л.А. Онуфрієвої. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2008. – Вип. 1. – С. 81–92.
51. Лабунець В.М. Психолого-педагогічні основи формування готовності майбутнього вчителя музики до керівництва творчими учнівськими колективами / В.М. Лабунець // Проблеми сучасної психології: зб. наук. праць КПНУ імені Івана Огієнка, Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України / За ред. С.Д. Максименка, Л.А. Онуфрієвої. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2008. – Вип. 2. – С. 136–146.

Матеріали конференцій

52. Лабунець В.М. Формування творчої особистості майбутнього вчителя музики / В.М. Лабунець // Виховна робота у вищому навчальному закладі: симбіоз нового і традиційного : зб. наук. праць за матеріалами науково-практичної конференції. – Кам'янець-Подільський, 2001. – С. 157–159.
53. Лабунець В.М. Музично-естетичне виховання і сучасні вимоги до майбутнього вчителя музики / В.М. Лабунець // Науковий вісник Національної музичної академії України ім. П.І. Чайковського. Актуальні проблеми викладання музичних дисциплін у вищій школі : зб. статей. – Київ, 2004. – Вип. 35. – С. 215–219.
54. Лабунець В.М. Ансамблева гра як різновид спільної музично-виконавської діяльності / В.М. Лабунець // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного університету : зб. за підсумками звітної наукової конференції викладачів і аспірантів: вип. 3. – Кам'янець-Подільський державний університет, інформаційно-видавничий відділ, 2004. – Т. 1. – С. 269–271.
55. Лабунець В.М. Психолого-педагогічні особливості підготовки виконавця-інструменталіста до публічного виступу / В.М. Лабунець // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного університету: зб. за підсумками звітної наукової конференції викладачів і аспірантів : вип. 3, у 3 т. – Кам'янець-Подільський державний університет, інформаційно-видавничий відділ, 2005. – Т. 1. – С. 216–219.
56. Лабунець В.М. Організація навчально-виховного процесу в гуртку з гри на українських народних інструментах / В.М. Лабунець // Наукові праці

- Кам'янець-Подільського державного університету: зб. за підсумками звітної наукової конференції викладачів і аспірантів : вип. 3. у 3 т. – Кам'янець-Подільський державний університет, інформаційно-видавничий відділ, 2005. – Т. 1. – С. 253–256.
57. Лабунець В.М. Народно-інструментальне мистецтво південно-західного Поділля / В.М. Лабунець // Академічне народно-інструментальне мистецтво України: проблеми збереження та розвитку в сучасній соціокультурній : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Кіровоград : Тема-Плюс, 2008. – С. 87–92.
  58. Лабунець В.М. Народно-інструментальне ансамблеве музикування як різновид спільної музично-виконавської діяльності / В.М. Лабунець // Проблеми збереження та розвитку академічного народно-інструментального мистецтва України: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Кіровоград : Тема плюс, 2009. – С. 35–42.
  59. Лабунець В.М. Музично-естетичне виховання і сучасні вимоги до вчителя музики / В.М. Лабунець // Інструментальне мистецтво у вищій школі: проблеми і перспективи професійної підготовки : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (Кам'янець-Подільський, 22-23 квітня 2009 р.). – Кам'янець-Подільський : ПП «Медобори», 2009. – С. 43–47.
  60. Лабунець В.М. Керівництво учнівським інструментальним колективом як педагогічна проблема / В.М. Лабунець // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка : зб. за підсумками звітної конференції викладачів, докторантів і аспірантів, 11-12 березня 2009 р. – Вип. 8. – Т. 5. – С. 146–148.
  61. Лабунець В.Н. Развитие мотивации студентов-музыкантов к профессиональному росту в процессе непрерывного образования / Виктор Лабунец // Актуальные проблемы педагогики искусства : материалы второй Международной научно-практической конференции, 22-23 апреля 2010 г. – Могилев : УО «МГУ имени А.А. Кулешова», 2010. – С. 94–98.
  62. Лабунець В.М. Українські народно-інструментальні колективи Південно-Західного Поділля / В.М. Лабунець // Мистецька спадщина Поділля у контексті полікультурного європейського простору : зб. наук. праць за результатами Міжнародного науково-практичного семінару. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2010. – С. 101–105.
  63. Лабунець В.М. Мотивація майбутнього вчителя музики до інструментально-виконавської діяльності в системі неперервної освіти / В.М. Лабунець // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка : зб. за підсумками звітної наукової конференції викладачів, докторантів і аспірантів : вип. 9, у 5 т. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2010, – Т.4. – С. 145–146.
  64. Лабунець В.М. Педагогічні умови реалізації інтегративних зв'язків

- інструментально-виконавських дисциплін у фаховій підготовці майбутнього учителя музики / Віктор Лабунець // Теоретико-методологічні аспекти мистецької освіти: здобутки, проблеми та перспективи : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (Умань, 20-21 жовтня 2011 р.). – Умань : ПП Жовтий О.О., 2011. – С. 97–100.
65. Лабунець В.М. Організація навчально-виховної роботи в ансамблі гітаристів / В.М. Лабунець // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка : зб. за підсумками звітної наукової конференції викладачів, докторантів і аспірантів : вип.10, у 5 т. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2011. – Т. 4. – С.105–108.
66. Лабунець В.М. Інструментальна підготовка майбутнього вчителя музики / В.М. Лабунець // Сучасні стратегії університетської освіти: якісний вимір в системі неперервної освіти: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 28-29 березня 2012 р.). – К. : НМЦ, КУ імені Б. Грінченка, 2012. – С. 604–612.
67. Лабунець В.М. Підготовка студента-інструменталіста до концертного виступу (до питання про психологічні особливості естрадного хвилювання) / Віктор Лабунець //Актуальні проблеми психології особистості та міжособистісних взаємин: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (Кам'янець-Подільський, 22-23 травня 2012 р.). – Кам'янець-Подільський : ПП «Медобори», 2012. – С. 204–206.
68. Лабунець В.М. Профільна підготовка учнів загальноосвітньої школи в системі неперервної мистецької освіти / В.М. Лабунець //Інструментальне мистецтво у вищій школі: проблеми і перспективи професійної підготовки : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Кам'янець-Подільський, 25-26 квітня 2012 р.). – Кам'янець-Подільський: ПП «Медобори», 2012. – С.116–120 .
69. Лабунець В.М. Взаємодія виконавського і методичного компонентів у процесі фахової підготовки майбутнього вчителя музики / В.М. Лабунець // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: зб. за підсумками звітної наукової конференції викладачів, докторантів і аспірантів: вип. 7, у 5 т. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2012. – Т.5. – С.135–136.
70. Лабунець В.М. Інструментальна підготовка майбутнього вчителя музики в системі неперервної освіти / В.М. Лабунець // Сучасні стратегії університетської освіти: якісний вимір : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 28-29 березня / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка; за заг. ред. В.О. Огнев'юка [ред.кол.: В.О. Огнев'юк, В.П. Андрущенко, Л.Л. Хоружа, О.М. Олексюк, О.В. Уваркіна, Н.М. Віннікова] – К. : Київ. ун-т імені Б. Грінченка, 2012. – С. 645–652.
71. Лабунець В.М. Особливості фахової компетентності майбутнього вчителя музики та проблеми її формування / В.М. Лабунець // Наукові

праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка : зб. за підсумками звітної наукової конференції викладачів, докторантів і аспірантів. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2014. Вип.13. – С. 124–127.

72. Лабунець В.М. Роль педагогічних ситуацій та задач у формуванні виконавських умінь та навичок майбутнього вчителя музики в процесі інтеграції інструментальних дисциплін / В.М. Лабунець // Виконавська інтерпретація та сучасний навчальний процес: матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції (Луганськ, 13-14 березня 2014 р.). – Луганськ : Вид-во ЛДАКМ, 2014, – С. 204–208.

АНОТАЦІЯ

Лабунець В.М. Методична система інструментально-виконавської підготовки майбутнього вчителя музики. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика музичного навчання. – Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова. – Київ, 2015.

Дисертаційне дослідження присвячене актуальній проблемі оптимізації інструментально-виконавської підготовки майбутнього вчителя музики як високопрофесійного та конкурентоспроможного фахівця, здатного орієнтуватися на творчість, новаторство, оволодіння високим рівнем інструментально-виконавських умінь та навичок, компетентністю, готовністю до мобільності, оригінального вирішення завдань, швидкого опрацювання великої кількості навчальної інформації як важливих рис професіоналізму вчителя. На основі аналізу наукової літератури, вивчення й узагальнення практичного досвіду виявлено необхідність створення та впровадження в практику методичної системи інструментально-виконавської підготовки майбутнього вчителя музики, що ґрунтується на впровадженні провідних наукових підходів, які відіграють роль методологічних засад досліджуваного явища і є провідними чинниками досягнення студентами найвищого рівня професіоналізму.

Інструментально-виконавська підготовленість учителя музики розглядається в дослідженні у контексті цілісної професійної підготовки студентів як системи, що характеризується взаємозв'язком та взаємодією структурних та функціональних компонентів, сукупність яких визначає її особливості та своєрідність, що забезпечує формування особистості студента відповідно до поставленої мети – вийти на якісно новий рівень підготовленості студентів до фахової діяльності. Структура інструментально-виконавської підготовленості майбутнього вчителя музики охоплює такі компоненти: мотиваційно-ціннісний, компетентісно-орієнтаційний, рефлексивно-емпатійний, креативно-технологічний, проєктивно-діяльнісний. Поетапна методика формування інструментально-виконавської

підготовленості майбутнього вчителя музики на інноваційних засадах включає перебіг наступних етапів: мотиваційно-інформаційного, операційно-рефлексивного, комплексно-моделюючого, проєктивно-творчого. Результати експериментальної роботи підтвердили її ефективність та доцільність застосування у ВНЗ мистецької освіти.

Ключові слова: інструментально-виконавська підготовка, методична система, майбутній вчитель музики, квазідецентричний підхід, компонентна структура, інноваційна діяльність.

АННОТАЦІЯ

Лабунец В.Н. Методическая система инструментально-исполнительской подготовки будущего учителя музыки. – Рукопись.

Диссертация на соискание научной степени доктора педагогических наук по специальности 13.00.02 – теория и методика музыкального образования. – Национальный педагогический университет имени Н.П.Драгоманова. – Киев, 2015.

Диссертационное исследование посвящено актуальной проблеме оптимизации инструментально-исполнительской подготовки будущего учителя музыки как высокопрофессионального и конкурентоспособного профессионала, ориентированного на творчество, новаторство, овладение высоким уровнем инструментально-исполнительских умений и навыков, компетентного, готового к мобильному, оригинальному решению заданий, быстрой обработке большого количества учебной информации – важнейших черт профессионализма учителя. На основании анализа научной литературы, изучения и обобщения практического опыта обнаружена необходимость создания и внедрения в практику методической системы инструментально-исполнительской подготовки будущего учителя музыки, основанной на внедрении ведущих научных подходов, играющих роль методологических основ исследуемого явления и являющихся ведущими факторами достижения студентами высочайшего уровня профессионализма.

Инструментально-исполнительская подготовленность учителя музыки рассматривается в исследовании в контексте целостной профессиональной подготовки студентов как системы, характеризующейся взаимосвязью и взаимодействием структурных и функциональных компонент, совокупность которых определяет её особенности и своеобразие, обеспечивающее формирование личности студента в соответствии с поставленной целью – выйти на качественно новый уровень подготовленности студентов к профессиональной деятельности. Структура инструментально-исполнительской подготовленности будущего учителя музыки включает такие компоненты: мотивационно-ценностный, компетентностно-ориентированный, рефлексивно-эмпатийный, креативно-технологический, проєктивно-деятельностный. Поэтапная методика формирования инструментально-исполнительской подготовленности будущего учителя музыки на инновационной основе включает последовательность этапов:

мотивационно-информационного, операционно-рефлексивного, комплексно-моделирующего, проективно-творческого. Результаты экспериментальной работы подтвердили её эффективность и целесообразность применения в вузах художественного образования.

Ключевые слова: инструментально-исполнительская подготовка, методическая система, будущий учитель музыки, квазицентрический подход, компонентная структура, инновационная деятельность.

ANNOTATION

Labunets V. M. Methodical system of instrumental performance preparation of future music teacher. - Manuscript.

Dissertation for Doctor of Pedagogy degree. Specialty 13.00.02 – Theory and Methods of Music Education. – National Pedagogical Dragomanov University. - Kyiv, 2015.

The dissertation focuses on the topical problem of optimisation of instrumental performance preparation of a future music teacher as a highly professional and competitive specialist able to orient his work on creativity, innovation, developing the high level of instrumental performance skills, competence, willingness to flexibility, original problem solving, quick processing of large amounts of educational information as important traits of the teacher's professionalism. Founded on specialised literature analysis, practical experience examination and generalisation there is the established need for developing and introducing into practice a methodical system of instrumental performance preparation of future music teacher based on the introduction of major scientific approaches as methodological principles of the researched phenomenon and as major causes for achieving the highest professional level by the students.

Instrumental performance skills of music teacher are considered in the context of integral professional preparation of students as a system characterised by interconnection and cooperation of structural and functional components, the complex of which determines its characteristics and uniqueness and provides the formation of the student's personality according to the aim of this research - to achieve the new level of quality of students' readiness to perform in their profession. Structure of instrumental performance preparation of future music teacher encompasses such components: motivational and values forming, competence orientational, reflexive empathic, creative technological, projectional active. The step by step methods of instrumental performance preparation of a future music teacher on this innovative basis includes following such stages: motivational informational, operational reflexive, complex modelling, projectional creative. The results of the experimental work have confirmed its effectiveness and advisability of implementation of musical education in higher educational establishments.

Key words: instrumental performance preparation, methodical system, future music teacher, quasi-decentring approach, component structure, innovative activity.

НБ НПУ
імені М.П. Драгоманова

100304330

Підписано до друку 19.05.2015. Формат 60x90/16.
Гарнітура Times. Умов. друк. арк. 1,72.
Друк офсетний. Папір офсетний. Зам. 15-0509. Тираж 100 прим.

Друк П.П. Зволейко Д.Г.
32300, Хмельницька обл., м. Кам'янець-Подільський,
вул. Кн. Коріатовичів, 9; тел. (03849) 3-06-20
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
від 31.08.2005 р. серія ДК № 2276.